

JMG

Examensarbete i medie- och
kommunikationsvetenskap

2012-06-15

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation
www.jmg.gu.se

Filmkritiken på nätet

En jämförande innehållsstudie kring framställningen av filmkritik
inom nätbaserad media och traditionell journalistik

Nina Johansson

19880427-7468

Handledare: Gabriella Sandstig

Kursansvarig: Malin Sveningsson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Sammanfattning

Titel: Filmkritiken på nätet – En jämförande innehållsstudie kring framställningen av filmkritik inom nätbaserad media och traditionell journalistik

Författare: Nina Johansson

Kurs: Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs Universitet

Termin: Vårterminen 2014

Handledare: Gabriella Sandstig

Sidantal: 58

Syfte: Att undersöka i vilken utsträckning, vad och hur innehållet i den nätbaserade filmkritiken gestaltas och jämföra likheter och skillnader med den traditionella filmkritiken utifrån de mest sedda filmerna från 2013.

Metod: Kvantitativ och kvalitativ innehållsstudie.

Material: 57 recensioner, från Aftonbladet, Dagens Nyheter, Moviezine och Internet Movie Database

Huvudresultat: Studien visar att det finns samband mellan filmers popularitet och hur mycket som det skrivs om dem bland cineasterna på internet. Det finns dock vissa filmer som inte överensstämmer med detta mönster, som kan vara mycket populära men det skrivs inte om dem. En djupare studie av recensionsmaterialet visar att det finns skillnader i vad nätbaserade kritiker och traditionella kritiker tar upp. De nätbaserade kritikernas recensioner är personliga och tar ofta in egna erfarenheter och tankar om filmen. De traditionella kritikernas recensioner väljer att istället ta upp mer bakgrundsmaterial och att ta fram karaktärerna. Hur recensionerna tar upp innehållet skiljer sig också hos de nätbaserade och traditionella recensionerna. De nätbaserade recensionerna använder sig av främst logosargument och pathosbeskrivningar för att övertyga om filmens bra och dåliga sidor. Det finns dock ingen mall för hur de väljer att göra detta. De traditionella recensionerna inkluderade alltid logosbeskrivningar, logosargument och pathosbeskrivningar i sina recensioner. Ethosvärderingar förekom inte alltid hos någon av de nätbaserade eller traditionella recensionerna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
Executive summary	6
1. Inledning.....	9
2. Bakgrund	10
2.1 Vad är kritik?.....	10
2.2 Filmkritikens material	10
2.3 Genre och filmkritiken i samhället.....	11
2.4 Biografstatistik och den ekonomiska kritiken	12
3. Tidigare forskning	13
3.1 Kulturjournalistiken och bristen på vidare forskning	14
4. De teoretiska perspektiven	15
4.1 Prodosage och prosumption	15
4.2 Kulturjournalistikens roll.....	16
4.3 Det kulturella arvet inom finkultur.....	16
4.4 Hur relaterar frågeställningarna och teorierna till analysen och resultatet?.....	18
4.5 Studiens avgränsningsområde	19
5. Syfte och frågeställningar.....	20
5.1 Syfte.....	20
5.2 Frågeställningar	20
6. Metod.....	21
6.1 Innehållsanalysen av frågeställning 1 och 2.....	21
6.2 Om den retorisk textanalys och frågeställning 3	22
6.3 Urvalsgruppen	23
6.4 Aftonbladet, Dagens Nyheter, IMDb och Moviezine	25
6.4.1 Generalisering.....	26
6.5 Litteratordiskussion och operationalisering av teoretiska begrepp	26
6.6 Svårigheterna med utspridning av traditionella recensioner	27
7. Analysen av recensionerna och deras innehåll.....	28
7.1 I vilken utsträckning förekommer nätbaserad och traditionellt filmkritik utifrån de populäraste filmerna 2013?	28
7.2 Vad och i vilken utsträckning uttrycks filmkritik i nätbaserade och traditionella recensioner från filmerna 2013?.....	34
7.2.1 Handling	34
7.2.2 Personlig reflektion	35
7.2.3 Karaktärer	37
7.2.4 Research	38
7.2.5 Regi.....	39
7.2.6 Huvudrollsinnehavaren.....	40
7.2.7 Skådespelarna	40
7.2.8 Att jämföra med andra filmer eller tidigare filmer.....	41
7.2.9 Filmernas värderingar och finkulturen	42
7.3 Hur vill kritikerna övertyga i de nätbaserade recensionerna och traditionella recensionerna från filmerna 2013?	44
7.3.1 Moviezine	44
7.3.2 IMDb	45
7.3.3 Aftonbladet	46
7.3.4 Dagens Nyheter	47
7.3.6 Recensionernas analys utifrån Bourdieu	48
8. Resultat.....	51

9. Slutdiskussion.....	53
9.1 Förslag till vidare forskning	54
Källhänvisning:.....	55
Litterära källor	55
Övriga källor:.....	56
Bilaga 1 Analysschemat	61

Executive summary

Film criticism is an ongoing debate in the conflict of the Internet based critic and the traditional journalist's and critic. The debate indicates that the traditional journalist is jealous of the more successful Internet based critic, whose work is spreading faster than the traditional critics reviews. This is a debate that Paul Brunick, Thomas Doherty and Charles Taylor discuss in separate articles.

Very little is written about cultural journalism in Sweden and less has been mentioned about film criticism on the Internet. The purpose of the study was to analyse the fact that film criticism exists, what the content of film criticism is and how this content is presented through Internet based film reviews and traditional journalistic film reviews from films that premiered in Sweden in 2013.

The questions asked were:

- ⤴ To what extent do Internet based reviews and traditional journalistic reviews occur in films that had premiered in 2013?
- ⤴ What does film reviews present and to which extent is this used in film reviews from Internet based reviews and traditional journalistic reviews from films that premiered 2013?
- ⤴ How do the Internet based film critic and the traditional journalist critic try to convince in their reviews from films that premiered in 2013?

To better understand this, the bachelor thesis used the theories of Probusage from Axel Bruns studies about the usage exchange on the Internet. Cultural journalism and its valuations of fine arts and the fine culture theories that Pierre Bourdieu presents through his work, and how fine culture is a definition of art or music.

The analysis was conducted from using review-material from the Swedish daily news Dagens Nyheter, the Swedish evening post Aftonbladet, the Swedish Internet film database Moviezine and the international film database Internet Movie Database. The analysis included 57 reviews in total, in which 37 were Internet based reviews written by film enthusiasts and 20 were traditional reviews written by journalists.

The films that were picked were also taken from the 25 most popular films shown in Sweden 2013. The list was chosen for its continuing work of updating the interest of the Swedish population in new films. The films were randomly picked, and analysed in the order they were drawn. In total, ten films were chosen this way. The films were:

- ⤴ Känn ingen sorg
- ⤴ Gravity
- ⤴ Wreck-it-Ralph
- ⤴ Hangover part III
- ⤴ Django Unchained
- ⤴ Monica Z
- ⤴ The Hobbit – the Desolation of Smaug
- ⤴ The Hunger Games – Catching Fire
- ⤴ World War Z
- ⤴ LasseMajas detektivbyrå – von Broms hemlighet

The first analysis, about the extent of reviews from Internet based sites, showed that the popularity of the film was quite similar to the popularity shown by the amounts of comments that were posted on the Internet. But there were a few differences. The Swedish film *Monica Z* was seen by over half a million Swedes, but ranked near the bottom among the least amount of comments. This film had 3 reviews on IMDb and 17 reviews on Moviezine.

Another of those examples was the film *Gravity*, which had over 200 000 film theatre views, and ranked high on both IMDb, in which the film topped the list of most commented film, and Moviezine, in which *Gravity* had the third largest amount of comments. The film stood out from other films with similar amounts of reviews, but a lesser amount of comments and reviews.

The databases follow the pattern of Bruns' Produsage, where the critics can either share a response to someone or they get to be part of the community with others voting for their reviews to be seen as the better ones. They show interactiveness, but this does not necessarily mean it shadows popularity.

The second analysis showed there were differences on what the Internet based critics and the traditional critics valued within their film reviews.

The most common value among the critics was to discuss the plot of the film. This could be seen in 23 of the Internet based reviews, and 17 of the traditional reviews.

The analysis of the values in the Internet based reviews and the traditional journalist's reviews showed that Internet based reviews contained a much larger percentage and amount of personal reflections. The critics often would refer to themselves as they wrote in order to argue about something or to express something. As many as 76% of the Internet based reviews contained the personal reflections. This can be compared to the traditional journalist's review, where 45% contained a personal reflection. These were much shorter in the amount of text that was given.

In comparison the traditional journalist's review contained research. Research was the critic's way of looking through background materials for the film, or something that could teach the reader something about the film. Researching the traditional reviews showed that 60% of them contained research. This can be compared to the Internet based reviews, in which only 27% contained research.

The values show that there are hints of similarities within traditional reviews to the arguments that Bourdieu looks at within fine culture. For example, Bourdieu discusses the importance of knowing what the culture itself is, which can be reflected in the traditional critic's choice of adding research into his review. The Internet based reviews do not show this, as they are personal and value the critic's own perspective as a large part of its discussion. This doesn't mean that an Internet based review should be seen as less important, as this is a public opinion, but it's not fine art.

The third and final analysis was done by comparing the different styles of the Internet based reviews and the traditional reviews. There styles varied slightly, but what can be summarised by the Internet based reviews is that they showed a lack of structure while the traditional reviews had similar structures.

The Internet based reviews showed that emotions is often valued, and this is expressed

in either using an emotional description in the review through the usage of Pathos or by argumentation known as Logos. In the reviews on Moviezine both of these were present in the texts, while the reviews on IMDb showed that they could use one, the other or sometimes both. The Internet based reviews had some Ethos valuations, but the focal point was to use arguments and feelings.

The traditional reviews were different from the Internet based reviews in that they were structured and all the reviews included the usage of both Pathos to express feelings and Logos to express arguments. The Logos were also used in order to relay information about the film, such as the plot. The Ethos valuations and credibility could be seen in some of the reviews, and were used to lift up producers or the critics' own perspectives.

To summarize, the Internet based reviews and the traditional reviews showed differences, and it shows as well in the theories about them. The Internet based reviews' styles could reflect on the ideas that Bruns had with the produsage as a focal point and the traditional reviews reflected the fine cultures that Bourdieu describes and argues about.

1. Inledning

Det finns två röster som hörs från filmkritikern. Hos den ena sidan finns den traditionella filmkritikern, som publicerar sina recensioner i tidningarna. Hos den andra sidan finns cineasten, som skriver sina recensioner på internet.

Men de två utgångspunkterna skapar debatt om vad filmkritik är. Vilken kritiker är den som läsaren ska ta del av? I sin artikel *The Problems with Film Criticism* skriver Charles Taylor kring debatten och hur den bemöts av kritikerna. Det finns ett genomgående problem för filmkritikerna. Den traditionella filmkritikern argumenterar att hen är den kritiker som har utbildning och journalistisk erfarenhet. Hen menar att den nätbaserade filmkritikern är en fanboy, amatör och är okunnig inom det journalistiska området. De nätbaserade filmkritikerna håller inte med och anser att den traditionella kritikern är avundsjuk för att de har kommit in i en ny guldåder kring filmkritik (Taylor 2011: 81).

Thomas Doherty menar i sin artikel *The Death of Film Criticism* (2010) att vem som helst kan bli kritiker. Att det är enkelt att sprida information på nätet gör att fler amatörjournalister övergår till nätbaserad kritik, vilket stjäl jobben för de utbildade kritikerna (Doherty 2010: 10-11).

Kritikens betydelse har stor vikt för dagens journalistik. Många svenska dagstidningar har någon form av kulturkritik inom sina kultur- eller nöjessidor. Filmkritiken är också en viktig del för filmbolagen, där filmkritikern är en gratis annonsering för filmen som hjälper att skapa uppmärksamhet inför en films premiär (Nemert & Rundblom 1994: 89). Men filmkritik har förändrats från att enbart varit ämnade för tidningarnas sidor till att bli en del av internet och det växande informationsflödet som finns där.

Debatten ledde till frågan av vad som skrivs om film? Det finns en spridning av filmteorier från hur filmer har gjorts historiskt och hur filmer påverkar oss. Men materialet kring vad som skrivs om dem är betydligt mindre och ser vi på vad som skrivs idag på nätet är studierna ännu färre.

Syftet med studien är att se i vilken utsträckning, vad och hur innehållet i den nätbaserade filmkritiken gestaltas och jämföra likheter och skillnader med den traditionella filmkritiken utifrån de mest sedda filmerna från 2013. Studien har i utgångspunkt att undersöka hur kritiken ser ut, och vilka likheter och skillnader som uppstår mellan den nätbaserade kritiken som skrivs av cineasten och den traditionella recensionen som skrivs av journalisten. Frågan är hur recensioner från internet och traditionella tidningar förhåller sig till varandra?

Studiens upplägg börjar med en bakgrund av film och filmkritik, tidigare forskning, teoretiska utgångspunkter. Syfte och frågeställningar, metod, en innehållsanalys i tre delar, samt resultat och diskussion med vidareutveckling till tips på fortsatt forskning.

2. Bakgrund

Vad är kritik? För att förstå vad kritik är kommer detta kapitel att introducera kritik och hur kritik används i film. Kritik har olika betydelser beroende på var den diskuteras. I det här stycket introduceras begreppet kritik utifrån hur det presenteras och hur det är kopplat till film och journalistik.

2.1 Vad är kritik?

När Rikard Loman, Birthe Sjöberg och Jimmy Vulvovic diskuterar teaterkritik i sin bok *Kulturjournalistikens grunder* (2007) har kritikern en viktig roll att spela. Kritikern är den som säger något för att hen tycker det. Kritikern är inte där för att andra ska nicka och hålla med, utan för att kunna argumentera för sin sak (Loman, Sjöberg & Vulvovic 2007: 32-34).

Med kritik menas att man har en åsikt utifrån vad någon har sagt, skrivit eller gjort. För film och litteratur beskriver Tomas Forser kritik som en blandning av polemik, historiebeskrivning och kritisk teori (Forser 2002: 9-10). Att skriva kritik är att skapa en text som tar sina utgångspunkter från att ha analyserat en annans verk (Ibid 20).

En recension är kritik, som baseras på vad en annan person skapat. Den tidningsbaserade kritiken skriver för kultursidorna och deras format. En kultursida kan se olika ut från tidning till tidning. Forser förklarar att skillnaderna kan bero på ledningens syn på verksamheten, hur tidningen ser på formatet eller hur mycket som investeras inom kultur (Ibid: 141). Enligt Tomas Forser publicerar varje tidning olika mängd kulturmaterial (Ibid: 25).

Kritikens språk baseras på värderingar. Forser menar att kritik baseras på värderingar av en föreställning om vad kritik bör innehålla. Det gör att innehållet är praktiskt förbestämt från den genre som kritiken bygger på (Ibid: 113).

För att förstå journalisternas roll inom kulturen får man se på det som Forser tar upp som värderingar. Värderingen är den grund som kritiken bygger på. Syftet med att värdera enligt Forser är att skapa de värden som verket kan grunda sig i. Värdena är de samtalsämnen som kritikern anser är viktiga för verket (Forser 2002: 113).

Forser diskuterar två olika värdegrunder: *värdesubjektivism* och *värdeobjektivism*. Värdesubjektivism utgörs från att alla tolkar en film eller text olika. Värdeobjektivism är dess motsats. Den syftar till att det finns speciella drag som existerar inom verken och att det krävs utbildning och förståelse för att klarna ut dem (Ibid: 116-117)

Värdesubjektivisterna och värdeobjektivisterna har både för- och nackdelar till hur de förhåller sig till varandra. Värdesubjektivister får exempelvis problem med att förklara hur vi människor kan förhålla oss till vissa verk under en långt tid. Objektivister har likaså problem att förhålla sig till beskrivningar och utlägg. Eftersom objektivisterna ser på kvalitén skulle hen exempelvis få problem med att se skillnader på om en klänning är vacker eller om en klänning är grön. Ett annat problem som objektivisterna möter är de förändrade sociala skillnaderna som uppstår över tid (Ibid: 119).

2.2 Filmkritikens material

För filmkritikern finns mycket material inom filmen, som ska hanteras. Kritikern

granskar filmerna utifrån utsatta värderingar. När Love Bergström skrev sin kandidatuppsats införde hon ett eget system som hon sammanställde utifrån de vanligaste punkterna inom filmkritik. Hon sammanfattade sitt system utifrån den litteratur som hon läste. Variablerna satte hon som research det vill säga vad kritikern hade för förkunskaper om filmerna, filmernas handling, förekomsten av ett ställningstagande omdöme, förekomsten av personlig reflektion och kritikerns närmande eller utgångspunkt ur filmerna (Bergström 2011: 7-10).

Filmerna har många värderingsgrunder. Nemert och Rundblom ger en guide till hur man kan analysera film genom att visa exempel från ett antal filmer, där de tittar på det som kulturellt har utmärkt filmerna på den vita duken. De tre synsätten de utgick från var *dramaturgi*, *berättarkomponenter* och *innehåll*. (Nemert & Rundblom 52-54, 59-61)

Den dramaturgiska modellen blickar på konflikter. Något händelse som måste klaras upp. Konflikten kan exempelvis vara en strid mellan gott och ont. Filmen blir en konfliktupptrappning, som mot slutet löser sig, för att sedan tonas ned i ett gott slut (Ibid: 52-54. 59-61)

Den andra modellen är att man utgår från berättarkomponenter. Nemert & Rundblom valde här att analysera kvinnan i tre filmer, för att se hur hennes roll hade förändrats. Deras slutsatser är att genom att analysera deras tre filmer ser de tre olika bilder av kvinnan. Den första blir en bild av en ung rebell, som visar som slåss för en mans uppmärksamhet. Den andra är den mer en förförisk manslukerska, som inte har mycket annat i sin karaktär. Den tredje är en idealbild av en ung, vacker och smart kvinna, som dessvärre i filmerna blir för idealisk och ouppnåelig (Ibid: 64-70).

Den sista analysmodellen är innehållsanalys, där Nemert och Rundblom menar att man ska göra en analys av filmens handling. Här vill kritikern gräva djupare för att förstå vad det egentliga problemet är. Ett exempel på problemet kan vara hur samhället och kulturen speglas, eller hur mannens och kvinnans roll skiljer sig. I analysformen bör man även vara medveten om de kulturella skillnader som man kan uppfatta när man kommer från andra kulturer (Ibid: 73-77)

Det är därför inte svårt att förstå att en kritiker får mycket att arbeta sig igenom, när hon gör sina analyser. I och med att en film kombinerar bild, ljud och berättarkomponenter finns där många element för kritikern att analysera.

2.3 Genre och filmkritiken i samhället

Genrekulturen bör också nämnas inför analysen av filmkritik, eftersom filmerna inom urvalet tillhör en rad olika genrer.

För publiken är filmkritikern bland de första som ser på filmens innehåll och genrens betydelse. Det gör hon genom att rapportera om de bra, dåliga och intressanta aspekterna av filmerna innan publiken får ta del av dem. Resultatet kan sedan läsas inom morgontidningen, rankningen på bioannonserna eller andra specifika områden för recensioner.

Det finns många typer och genrer och subgenrer inom den kulturella sfären. Filmens genrekultur har i stort sett fått sin definition från den amerikanska filmkulturen. Men det finns inget som säger exakt hur många det finns, eftersom det ständigt tillkommer

nya, medan andra dör ut (Nemert & Rundblom 1994: 90).

Rick Altman (1999) skriver i sin bok *Film/Genre* om genres betydelse och historia inom film. Han menar att filmgenren var en utveckling av den litterära genren som fanns innan filmens uppkomst. Han argumenterar för att filmgenre är en klass för sig, eftersom han anser att filmens roll inom genrestudier har utvecklats genom åren. Filmgenre kan inte längre ses som en del av genrekulturen inom litterära verk, eftersom utvecklingen har lett till att den har fått egna kategoriseringar och en egen teoretisk grund (Altman 1999: 13).

Enligt Altman har filmgenren ett antal funktioner:

- ▲ Filmproducenten kan tilldela den en roll, som publiken känner igen.
- ▲ Den ger en mall för hur filmen kommer att vara upplagd och hur resultatet kan förväntas vara.
- ▲ Genren är transhistorisk, genom att den utvecklas men samtidigt grundar sig på föregående genrer.
- ▲ Genren är förutsägbar, eftersom många duplicerar föregående produktionsstrategi.

2.4 Biografstatistik och den ekonomiska kritiken

En undersökning från SOM-institutet visar att det finns intresse för biograffilm. Biografen är enligt undersökning den klart bästa platsen att se en film på. I undersökningen frågades vart det bästa stället att se på film var och svaret visade på att de flesta tyckte biografen var det bästa stället. Jämfört med många andra kanaler som television eller internet ansåg 70% år 2005 att biografen var det bästa stället att se på film och personer blev mer positiva år 2011 då 80% ansåg av biografen var det bästa stället att se på film. (Vernerdotter 2012: 12-13).

Filmkritiken fyller enligt Fredrik Gustafssons inlägg *Filmkritik* i *Filmforum* (*my old Swedish film blog*) en ekonomisk funktion, nämligen konsumentupplysning. Filmskaparna får genom att tidningar och cineasters intresse gratis reklam av filmrecensionens material (Gustafsson 2006, Nemert & Rundblom 1994: 89). Det bidrar att kritiken är en viktig del för filmbolagens marknadsföring. Filmkritiker bjuds in på förhandsvisningar bara för att kunna recensera filmen (Nemert & Rundblom 1994: 89).

3. Tidigare forskning

Tidigare forskning för kritik återfinns främst inom andra delar av kritiken. Bland den tidigare forskningen som gjorts av kritik finns Tomas Forser, från Göteborgs universitet. Hans studier kring litteraturkritiskt material var överskådande och allmänt användbart även för filmkritiska infallsvinklar (Arping & Jansson 2008: 13). Forsers forskning utgår från litteraturkritiken, men eftersom filmkritiken grundar sig i litteraturkritiken var hans forskning mycket användbar. Den kunde ge ett sammanhang till kritiken som litteraturen av filmkritik inte kunde bygga upp.

Här finns även Rikard Loman, Birthe Sjöberg och Jimmy Vulvovic, som skrev om hur kulturjournalisten bör tänka när hen skriver. Deras verk gav många tips till hur de traditionella kulturjournalisterna sett på kritik och recensioner (Loman, Sjöberg & Vulvovic 2007). Deras verk var en bra och användbar guide då det inte fanns mycket skrivet kring kulturjournalistik.

Birgitta Nemert och Gunilla Rundbloms bok kring filmens historia hjälpte också för att få en djupare insikt i hur filmen ser ut, och vad som förväntas av film. Även om boken koncentrerar sig på att berätta filmhistoria, fanns många vinklar som har betydelse för filmens innehåll.

Inspirationen för studien kommer dock ifrån tre tidigare kandidatuppsatser. De tre kandidatuppsatserna kommer att presenteras kortfattat:

I uppsatsen *Filmkritik- en genre på fall* (2013) skriver Gustav Tranbäck om hur filmkritiken under de senaste åren har förändrats och blivit mer och mer förenklad. Gustav Tranbäck, som har bakgrund inom filmteori, utgår från att analysera åtta olika filmrecensioner från olika tidsperioder, från 1960-talet fram till år 2005. Det delar han sedan upp i 4 perioder, där två filmer får representera varje period ur ett filmvetenskapligt perspektiv (Tranbäck 2013: 4-5).

Hans slutsatser är att det har skett en förändring hur kritiken publiceras, och kritiken har gått från ett mer kritiskt elitbaserad, till att komma ner till en vanlig medmänsklig ton för att återgå till en mer elitbaserad diskussion (Ibid: 29-32).

I uppsatsen *Vad handlar det om- referensbindning och innehåll i filmrecensioner* (2007) skriver Stefan Blom om hur innehållet strukturerats inom filmrecensioner. Han utgår från strukturella teorier och perspektiv för att göra en djupgående analys av hur ordval och strukturer bör förstås (Blom 2007: 4).

Han får ett flertal slutsatser. Bland annat ser han att vissa strukturer påverkas beroende på recensionens innehåll och hur kritikern har valt att framställa kritiken. Han påpekar dock att trots att hans slutsatser inte blev de som han först trodde sig finna så har kritikerna gjort medvetna val i sina strukturer och hur de väljer att spegla dem (Ibid: 34-35).

Uppsatsen *Filmrecensionen och sifferbetyget- en analys av sifferbetygets textpåverkan i Dagens Nyheter* (2011) av Love Bergström är en djupanalys av hur sifferbetyget har påverkat filmrecensioner och hur de skrivs i Dagens Nyheter (Bergström 2011: 2). Bergström utgår från att det skulle ha skett ändringar och analyserat både recensioner som publicerats före och efter 2006. Hen valde 2006, eftersom det var då DN övergick

till sifferbetyg inom sina recensioner (Ibid: 5).

Hen drog sina slutsatser över vilket innehåll samtliga av hens utvalda recensioner hade. Slutsatserna delade hen in i fem variabler. Bland de fann hen att majoriteten av alla recensioner innehöll fyra av hens fem variabler. De vanliga variablerna var research, en beskrivning av filmens handling, ställningstagande omdöme och personlig reflektion. Den femte variabeln var att se om det fanns ett tydligt närmande av filmen. Denna variabel såg hen som att kritikern hade en utgångspunkt som hen utgår ifrån för att analysera filmen. Det tydliga närmandet existerade knappt. Hen fann dock att ställningstagandena inte tycktes påverka sifferbetyget, som var hens utgångspunkt (Ibid: 43-44).

3.1 Kulturjournalistiken och bristen på vidare forskning

Det vi kan se från forskningen som gjorts är att det finns studier kring filmkritiken och kulturjournalistiken, men ämnet är fortfarande öppet och det finns en ständig utveckling. Problemet med kulturjournalistisk forskning är att det finns väldigt lite material skrivet kring hur de svenska journalisterna arbetar inom området och ännu mindre hur svenska kulturjournalister förhåller sig till utvecklingen av nätbaserat material.

Paul Brunick, som skrev tidskriftsartikeln *The Living and the Dead*, menar likt Tranbäck att den senaste guldåldern för filmkritiker kom under 60-70 talet, för några decennier sedan, då intresset för filmkritik var som störst. Det är även den tidsperiod som många traditionella kritiker argumenterar för, att det skulle vara det optimala perioden för att skriva kritik (Brunick 2010: 36). Idag har filmkritiken hittat en ny publik genom spridningen på internet. Det gör att vidare forskning krävs för att täcka de områden som forskningen inte har täckt upp.

4. De teoretiska perspektiven

”För att medierna skall kunna utöva makt över ett universum som det vetenskapliga krävs att de har kollaboratörer inom fältet i fråga.”

Ur Pierre Bourdieus Om Televisionen publicerad 1998: 85

Teorierna som kommer diskuteras här nedan kommer att förklara fenomenet kring internet, och hur internet används för att förmedla filmkritik. De kommer även att bidra till förståelsen av att recensioner skrivs, vad som skrivs i dem och hur de skrivs. Här presenteras Bruns produsage, som syftar till att det finns ett utbyte som möjliggörs då internet gör att vi kan delta ögonblickligen med att dela information.

Kulturjournalistiken och dess traditionella vinklar där kritiken blir en del av yrket. Slutligen, för att knyta samman de två teorierna, introduceras Bourdieu och synen på finkultur som används för att analysera vad och hur recensioner uttrycks.

4.1 Produsage och prosumption

Traditionell medieanalys talar om sändare och mottagare som två olika faktorer. Men i och med att internetanvändningen har förändrats bidrar det till en ny typ av direkt sändning och mottagande av information. Axel Bruns, Associate Professor på Creative Industry Faculty vid Queensland University of Technology i Brisbane, har lagt in förändringen av användare och mottagare som som begreppet produsage. Han beskriver produsage som en internetterm som används för att förklara producerande internetprofilers hantering kring kommunikationen på internet. Produsage är hopslaget av de engelska orden producer och usage. Grunden till kommunikationen ligger i att enkelheten och snabbheten hos internet gör att det skapas en diskussion som efterliknar ett bestående samtal. Samtalen gör att man som sändare tar del av en diskussion, samtidigt som man levererar och bidrar till den (Brun 2012: 6).

Produsage kommer att användas i studien för att relatera till de nätbaserade recensionerna, och förstå deras syften och sammanhang inom kritiken.

Det finns ett flertal viktiga samband som Bruns tar upp kring produsage. Ibland dem räknar han upp det tidigare begreppet prosumption, som innefattar produktion och konsument. Det är ett uttryck som istället passar för reklam. Prosumption anser han dock inte är lika överensstämmande, eftersom man som konsument blir en passiv del, varav en användare är aktiv. (Ibid: 6). Prosumption innefattar dock tanken att man som användare har ett aktivt mål att observera och suga till sig den information eller tjänst som man söker, men enligt Bruns saknar man delaktigheten (Ibid: 12-13).

Brun delar produsage inom fyra kategorier:

- ▲ *Open participation, Communal Evaluation* innebär att ju fler som deltar, evaluerar och granskar materialet desto bättre överensstämmer resultatet.
- ▲ *Fluid Heterarchy, Ad Hoc Meritocracy* innebär att inte alla har samma möjlighet till bra bidrag, men deras bidrag anses vara givande. Här finns även en maktstruktur. För att finnas högt upp på strukturen ska ens bidrag anses vara bra av vad andra användare.
- ▲ *Unfinished Artefacts, Continuing Process* innefattar att målet inom det producerade materialet inte är att avsluta det. Bidragen till ändamålet fortsätter att

utvecklas och skrivs om.

▲ *Common Property, Individual Rewards* syftar till att produktionen står öppen för alla att kunna ge bidrag. Därför ska man ha samma möjligheter oberoende på när man gör det.

(Ibid: 7-8)

I filmkritiken blir det viktigt att ta upp produsage, då cineasten, personen med stort filmintresse men inte nödvändigt lika stora filmkunskaper, är en producer. Cineasten bidrar med sitt intresse till att frambringa diskussionen och säga sin mening.

4.2 Kulturjournalistikens roll

Kulturjournalistikens forskningsområden inom kritik börjar i litteraturkritiken. Litteraturkritiken anses vara grunden till vad som senare blev teaterkritik, filmkritik och kritik inom många andra branscher inom andra typer av kreativa medier (Altman 1999: 13).

Loman, Sjöberg och Vulvovics presenterar kulturjournalistikens fyra uppgifter: att ge en överblick över aktuella kulturella händelser, att uppdatera kring det nya som kommit, att fördjupa läsarens kunskaper och att upplysa läsaren som kulturkonsument (Loman, Sjöberg & Vulvovic 2007:12). De här uppgifterna är sedan det som kulturjournalisten har som uppgift att framföra när hen skriver sin recension.

Det Loman, Sjöberg och Vulvovic vill mana till är att kulturjournalisten ska, genom korta rader, uppfylla ett eller flera av dessa uppgifter. Men för kulturjournalisten finns även andra delar som måste tas upp.

Den recenserande kulturjournalistiken har i kritiken uppgiften att sätta värden och värderingar för att fördjupa kunskaper och upplysa läsaren som kulturkonsument (Ibid: 35, Forser 2002: 116). Loman, Sjöberg och Vulvovic exemplifierar detta genom hur teaterkritikerna gör. I teaterkritik är den högsta värderingen vad de interna och de instrumentella värdena. Det interna värdet är teateruppsättningen och hur den ser ut. Det instrumentella värdet är hur teatern väcker tankar eller fostrar andra viktiga budskap. (Loman, Sjöberg & Vulvovic 2007: 32-37).

Kulturjournalistiken har betydelse för studien, då de traditionella recensionerna från tidningarna skrivs av journalister och journalisterna i sin tur har satt grunden för det som forskningen ser som kritik. Kritik är föränderlig. Hos Forser är kulturkritikerna hos tidningarna konservativa, och kan intala både sig själva och den de talar till om hur viktigt det är att ha en kritisk bild i samhället (Forser 2002: 145). Men vår syn på kritik förändras. En sådan förändring som Forser tar upp är hur den kritiska bilden sprids. Det är inte längre den högutbildade kulturkritikern som skapar debatt kring litteraturen, teatern eller filmen. Idag omfattar kritik flera olika genrer, från en boxningsmatch till hur ett cykelhjul har formats (Ibid: 151).

Det leder till hur nätkritiken förhåller sig till kulturjournalistiken. I Charles Taylors och Paul Brunicks inlägg kring filmkritikens debatt syns det kulturjournalistiska idealet. Men Thomas Doherty menar också att den traditionella kritiken blir finare från sin historiska vikt och omdöme, medan den nätbaserade kritiken skulle vara närmare läsarna (Doherty 2010: 10-11).

4.3 Det kulturella arvet inom finkultur

Pierre Bourdieu skrev kring kultur och de olika vårt förhållande till kultur. Bourdieu hade inga specifika studier kring film och filmintresse, men han pekar på att biografen var närmare den finkulturella livsstilen (Bourdieu 1984: 26-27).

Det finns ett problem med att analysera ett innehåll som skapats på två olika ställen av kommunikationen. Producers teorin vill berätta hur användare och mottagare på internet diskuterar för att skapa ett innehåll. Kulturjournalistens roll skiljer sig här, då hen skapar innehållet själv utifrån ett flertal uppgifter. Då tidningar och internet är två skilda saker behövs en tredje infallsvinkel. Syftet med att använda sig av Bourdieus teori var att kunna särskilja de olika recensionsmaterialen utifrån vad de säger och hur de säger det.

Bourdieu utgick för att studera människors livsstilar. Vårt beteende och vårt förhållande till saker kan ha att göra med vår sociala bakgrund. Det här är något som Bourdieu diskuterar när han tar fram begreppet *habitus*.

För att förstå *habitus*, behöver man förstå Bourdieus utgångspunkter. I hans bok, *Distinction* utgår Bourdieu från en klassuppdelning. Han menar att det finns två variabler som existerar inom den sociala miljön. Den ena är ens sociala bakgrund, där Bourdieu räknar in bland annat människans ålder, könstillhörighet och kulturella ursprung (Bourdieu 1984: 101-108. 128-129).

Den andra klassuppdelningen är ekonomiska förutsättningar. Enligt hans mätningar fanns det samband mellan människans inkomst och hans livsstil (Ibid: 112-129).

Bourdieu förklarar *habitus* koppling till vår kulturella livsstil som en del av det sociala arvet. Han förklarar att det vi anser vara det bättre alternativet av bland annat kultur eller politik har sitt ursprung i detta arv. Han gjorde sin undersökning utifrån vad de franska lärarna ansåg om kultur och kulturintressen. Deras likställda arbetsområde menade han kunde neutralisera den ekonomiska bakgrunden som är en av hans klassuppdelningat. Utifrån sin undersökning fick han fram tre resultat. De högre utbildade lärarna ansåg att kultur för dem var opera och klassisk litteratur. De lärarna hade en viss koppling till en *bourgeoisie* livsstil, där arvet hade en viss betydelse. Tvärtom fann han att lärare, som saknade ett finkulturellt socialt arv, inte hade högre tankar kring en högre kulturstil (Ibid: 264-267).

Bourdieu har ett flertal synpunkter när det gäller vår relation till det som kan kallas för kultur, som för studien har uppdelats i finkultur och populärkultur. Den högre kulturen, finkulturen, ser han som den gren av kulturen som akademiker och konstvetare argumenterar för. Samtidigt finns den andra typen av kultur, den mer lättillgängliga, som populärkultur, som alla kan ta del av den (Ibid: 63). Hans studier av studenter visade att det i många fall krävdes en kulturell och mer utpräglad akademisk bakgrund hos studenterna för att de till exempel skulle kunna ta till sig av konst. (Ibid: 65).

Eftersom recensionerna i tidningarna skrevs utifrån journalister, behövdes reflektionen av vad som kanske ansågs vara mer utpräglat kulturellt. Just kulturen blir intressant då kulturargument är, förutom det historiska, ett av de starkare argumenten som tas upp. Paul Brunicks menade exempelvis att filmkritik som skrivs på nätet luckrar upp de annars svåra recensionerna, som grundar sig på de gamla fina recensionerna (Brunicks 2010: 3).

Bourdieu's förhållande till kultur utgår ifrån det som han ser som de det kulturella kapitalet. Han avsäker sig den objektiva intelligensens ideal och deras förhållande till kultur, som han anser är en illusion. I hans bok *Kultur och Kritik* (1991) skriver han att kultur inte är något som alla kan ta del av (Bourdieu 1991: 24). Men motsätter sig värdeobjektivisterna genom att påminna om att finkulturellt tänk också förutsätter att man är expert inom området:

”Jag har själv delat illusionen om den ”kulturella [eller språkliga] kommunismen”. De intellektuella tänker spontant att förhållandet till konstverket är ett mystiskt deltagande i en allmän nytthet. Avsikten med min bok är att påminna om att tillägnandet av konstverket kräver instrument som alla inte är förunnade. Och att innehavaren av dessa instrument följaktligen tillförsäkrar sig distinktionsvinster, som är desto större ju ovanligare dessa instrument är (som t.e.x avantgardekonst).”

Bourdieu, *Kritik av Kritiken*, 2002, 24

Bourdieu's objektiva syn på relationen till kultur återkommer flera gånger under bokens gång. Med hans synsätt kring objektivismen ser han att det kan finns rituella mönster i hur vi, som individer tolkar händelser. En av de saker som han räknar upp är upplevelser, som inte kan ses objektivt. Ett par exempel som han själv tar upp är känslan eller tolkningen när en präst säger ”Jag döper dig i...” eller när chefen på morgonen säger ”Mötet är öppnat.” De här verbala gesterna ser han som ett socialt beting som vi alla tolkar på liknande sätt. Det är något som har stöd ur vår sociala bakgrund eller historia (Ibid: 46).

Bourdieu's kulturella tankar fastställer att det viktiga för individen inte alltid är ens intelligens, utan det kulturella kapital som man har med sig. (Bourdieu 1984: 12-13). Det kulturella kapitalet är den kännedom kring den djupare kulturen som Bourdieu menar att man får från sina sociala förhållanden eller ur den akademiska grunden. I en jämförelse visade hans studier att det fanns en högre familjaritet hos kulturella personer eller områden bland de högutbildade än hos de som fått det kulturella arvet socialt (Ibid: 63-65).

Biografen är ett av de finkulturella områden som Bourdieu nämner i sina skrifter. Enligt en rapport som han diskuterar utifrån var biobesök vanligare bland de högutbildade än de lågutbildade och vanligare hos män än hos kvinnor. Utifrån hans synvinkel fanns det fler samband mellan kultur och utbildning och människornas vetskap kring filmen och vad filmen är. Enligt det han skriver behövdes det snarare kulturellt kapital än biobesök för publiken att minnas vem som regisserade filmen (Ibid: 26-27).

4.4 Hur relaterar frågeställningarna och teorierna till analysen och resultatet?

Filmkritik på internet är en debatt som tagits upp. Det gör att det blir intressant att se hur filmkritik tas upp. I frågeställningen ställs frågor som syftar till att förstå fenomenet att det finns nätbaserad kritik och hur den ser ut. Det finns värderingar som kan ses, och vilka är de? Hur gör kritikern för att övertyga sin läsare? För att förstå skillnader för filmkritik på internet och traditionell filmkritik måste man undersöka dem i tre olika delar. Den här typen av analys gjordes för att få förståelse för innehållet av en recension, se bilaga 1.

Den nätbaserade recensionen baseras på en mediekanal, där interaktionen mellan kritiker och läsare görs möjlig, eftersom det går att få snabba svar från läsaren om vad

hen tycker. Enligt Bruns produsage teori innebär interaktion på nätet att det finns ett samspel mellan hur information utbyts. Då recensionerna på nätet skrivs i en miljö som gagnar delaktighet måste denna aspekt tas med. Därför behövs Bruns teorier, som vill förklara hur nätanvändning gör för att skapa ett innehåll.

I motsats till den finns den traditionella kritikern, som har en lång historia och en helt annan typ av granskning. Den traditionella kritikern har andra förutsättningar än den nätbaserade kritikern eftersom den skrivs för en tidning som har spridning men inte samma delaktighet som den nätbaserade recensionen. Eftersom recensionens bakgrund skiljer sig från den nätbaserade recensionen analyseras den efter de mål som hen har. För att förstå kulturjournalistiken, som filmkritiken är en del av, är kulturjournalistiken en del av teorin.

Något som också behövde diskuteras var den finkulturella teorin från Bourdieu. Teorin hjälper att knyta samman de två olika teorierna, och ge dem ett samband. Syftet att använda sig av kultur är för att film är en del av kulturen och kultur är sammanhanget som filmrecensioner skrivs för. Problematiken finns i självfallet med hur kulturellt förankrad en film kan vara, men det är inte filmerna i sig som kommer att analyseras här, utan det är vad som skrivs om dem.

Boudieus tankar kring det kulturella kapitalet bidrar även till att texterna kunde analyseras efter hur kulturellt fastställda som kritikerna var utifrån vad de skrev. Det ger en förståelse för vilka roller recensionerna har och hur de används.

4.5 Studiens avgränsningsområde

Kultur är ett svårdefinierbart område. När Margareta Melin diskuterar utifrån kultur summerar hon att man inte kan finna en direkt definition till kultur (Melin 1991: 15).

Den här studien handlar inte om att kunna definiera exakt vad kulturjournalistik är, eftersom det troligen skulle leda till lika många svar som det finns journalister inom området. Studiens uppgift är dock om att summera en av de många byggstenar, som bidrar till kulturjournalistik.

Melin menar att varje forskning behöver veta vad kultur är. Definitionen är viktig eftersom en studie kring film hamnar inom det stora begreppet kultur. Om det inte finns en definition av vad det är, hur kan man då definiera studien?

5. Syfte och frågeställningar

5.1 Syfte

Syftet med studien är att undersöka i vilken utsträckning, vad och hur innehållet i den nätbaserade filmkritiken gestaltas och jämföra likheter och skillnader med den traditionella filmkritiken utifrån de mest sedda filmerna från 2013.

Det här baseras utifrån att det skrivs om dem, vad som har skrivits om dem och hur det har skrivits om dem utifrån de diskussioner som Charles Taylor, Thomas Doherty och Paul Bruhner har. Jag utgår från tidigare studier, där Gustav Tranbäck visar att det är en genre i förändring och Love Bergström undersökte och kom fram till att det finns variabler som påverkar hur recensionen ska se ut.

5.2 Frågeställningar

I vilken utsträckning förekommer nätbaserad och traditionellt filmkritik utifrån de populäraste filmerna 2013?

Den här är med för att snäva av analysen, men samtidigt inte tappa fokus på att det finns olika mängd med material för alla filmer.

Vad och i vilken utsträckning uttrycks filmkritik i nätbaserade och traditionella recensioner från filmerna 2013?

Frågan vad fokuserar på vad det är kritikern väljer att ta upp? Frågan är relevant eftersom journalisterna har olika bakgrund och ser olika på sitt eget yrkesområde och dess utveckling. Därför vill jag undersöka om det finns skillnader i vad de väljer att uttrycka sig om.

Hur vill kritikerna övertyga i de nätbaserade recensionerna och traditionella recensionerna från filmerna 2013?

I frågan vill jag se hur argumentationen och beskrivningar styr recensionerna utifrån den retoriska analysmodellen, genom att se hur representativa de retoriken är i recensionerna. Den här frågan är viktig för att värderingar ensamma kan inte ge en bild hur recensionerna gestaltas.

6. Metod

I den här delen diskuteras analysens kvantitativa och kvalitativa metoder som användes för att komma fram till resultatet. Här presenteras innehållsanalysen, urvalet, de olika recensionernas plattformar, och svårigheterna som jag stötte på.

6.1 Innehållsanalysen av frågeställning 1 och 2

Studien baseras på en kvantitativ och kvalitativ textstudie av recensionernas innehåll. Den kvantitativa delen behövdes för att se hur mycket som skrevs om film och se vad som kritikerna tar upp om filmerna. Den kvalitativa gjordes för att innehållsanalysen inte kunde göras kvantitativt, eftersom den metod som användes baseras på att analysera hur texten uttrycker sig. Analysen utifrån syfte och frågeställningarna fick göras i fem steg, se Bilaga 1.

Inför den första frågan kring vilken utsträckning som filmer tas upp gjordes en kvantitativ översiktsanalys. Analysen om filmernas kommentarer på internet gjordes från IMDbs och Moviezines sidor och behövdes för att bland annat se hur mycket som skrivs kring varje film på internet. För traditionella filmer gjordes den här typen av sökning genom databasen mediearkivet, där allt publicerat material ligger upp för Aftonbladet och DN. Det blev tidigt under studiens gång tydligt att det fanns olika sätt som recensionsmaterial förekom. Det fanns skillnader i hur mycket som publicerades. Eftersom det visade sig finnas skillnader var det viktigt att ta upp dessa. Därför behövdes en analys av hur mycket som det hade publicerats.

Inför den första frågeställningen analyserades arbetet efter Bruns teorier. Han menar att nätet är en del av en interaktiv kommunikation. Och därför var det viktigt att även veta den interaktiva delen av filmkritiken. Genom att se på kommentarerna kunde jag då se på om det fanns samband kring hans teorier av hur engagemang och utbyten kunde ses genom mängden recensioner.

Det här leder även till frågan om vad det är som skrivs?

Det andra steget blev att se vad som skrevs. För det krävdes kunskapen först av vad som en värdering var. Den kunskapen fick jag utifrån att läsa böcker om filmteori och vad teoretikerna sade om värderingar. Anledningen för att den andra frågeställningen fokuserade på värderingar kom från att filmrecensionerna tydligt hade filmteoretiska kopplingar av värderingar. När jag senare tagit fram vilka värderingarna var kunde de analyseras för att se vad nätbaserade recensioner och i traditionella recensioner tog upp. Genom det kunde jag se att det fanns olika skillnader i vad de nätbaserade recensionerna och de traditionella recensionerna diskuterade kring film. Värderingarna kunde sedan skilja sig åt, från en lång beskrivning kring exempelvis filmens handling till ett kort sammanfattat personligt uttryck.

Analysen gjordes utifrån att se vilka som var de vanligaste värderingarna som kritikerna tog upp. Det gjordes eftersom en värdering som ofta förekommer borde ha grund i vad en kritiker tar upp i recensionen. De summerar även in de kulturjournalistiska syftena att vara upplysande, kunskapsgivande och framför allt konsumentupplysande. Alla värderingar såg olika ut.

För att förstå värderingsgrunderna blev det nödvändigt att se på det som Tomas Forser ser som värderingar. Recensioner är noggranna med att utförligt diskutera sina

värderingar. Därför var det viktigt att se vilka värderingar kritikern har och hur de skiljer sig mellan nätbaserade recensioner och traditionella recensioner.

Det finns många aspekter av teorin som behövdes tas in för att analysera den andra frågeställningen. Vi behöver se på hur kulturjournalistiken är. Det är här viktigt att relatera in den kulturjournalistiska traditionen av värderingar med insikt i hur de nätbaserade recensionerna sätter sina värderingar. Bourdieus tankar kring finkulturen behöver också reflekteras, då värderingar visar skillnaderna hos de nätbaserade recensionerna och de traditionella recensionerna.

6.2 Om den retorisk textanalys och frågeställning 3

Det tredje steget behövde kunskapen av vad retorisk analys var. Analysen av retoriken ledde till att de fyra recensionskanalerna kunde analyseras efter hur recensionerna skrevs på dem. Det var nödvändigt att analysera dem som fyra kanaler, eftersom deras stilar visade skillnader.

Retorik är inte bara associerat till talet och talförmågan. Karin Karlberg och Birgitte Mral (1998) skriver i sin bok *Heder och Påverkan* om hur retorik främst är sammankopplat till kommunikation och dess syften. Meningen med att använda sig av retorik är att ge sammanhang och kontext till texten och dess syfte (Karlberg & Mral 1998: 11-13). Det gör den retoriska metoden till en intressant vinkling för en studie. Den skulle även kunna bidra med flera infallsvinklar kring hur texter används för att vinkla argument som tidigare forskning haft problem att kunna spinna vidare på.

Enligt Strömbäck är kommunikation en sätt att kunna ge ett påstående eller argument. Det finns sällan neutrala faktorer inom kommunikationen (Strömbäck 2009:9). Då filmrecensionen är en text som vill kunna diskutera anser jag att den kan ha stora retoriska tankar. Den har trots allt en avsändare, vars huvudsyfte är att kommentera en annan persons verk. Varje rad blir en mening som ska säga oss något.

Stycken och uppdelning har inom tidigare forskningsstudier kring filmrecensionen visat att det finns syften med textens styckesindelning och uppbyggnad. När Stefan Blom tittade på hur recensionen hade uppförts, genom att titta på ordval och hur orden förhöll sig till varandra, så fann han att det fanns logik bakom uppbyggnaden (Blom 2007). Logistiken kunde skilja sig från recension till recension, men poängen är densamma. Det finns tankar bakom hur texten är uppbyggd. Det leder till att man tycker det finns en självklarhet i att retoriken kommer att synas i texten.

För den tredje frågeställningen kring hur kritikerna använder sitt textmaterial för att lägga fram sin poäng, användes en retorisk textanalys. Det innebar att recensionen delades upp utefter användningen av ethos, logos och pathos. Recensionens tes, det vill säga varför recension skrevs, togs också fram.

För att förstå nätbaserade och traditionella recensionerna i den sista frågeställningen kring utsträckningen av hur recensionerna ville övertyga blev det nödvändigt att se vilket innehåll som diskuterades utifrån den retoriska textanalysen. Anledningen för att den retoriska analysen behövdes är att enbart värderingar inte kan förtydliga hur innehållet i filmrecensioner gestaltas. Den retoriska analysen var också något som jag tipsades om i Thomas Forsers verk *Kritik av Kritiken*, då han nämner metoden som en del av litteraturkritikens uppbyggnad (Forsner 2002: 53-56).

De retoriska begreppen jag valt att utgå ifrån var ethos, logos och pathos. De tre begreppen är sammanlänkade av att de vill förklara en text genom tre infallsvinklar: trovärdighet, argumentation och känsla. Begreppen kunde ge utförligare beskrivning till hur argumentation i texten förs och hur recensionerna vill försöka övertyga läsaren. För varje recension ställdes frågorna:

▲ *Hur vill skribenterna framföra sin egna status i texten?*

Eftersom utgångspunkten hos Doherty, Brunick och Taylor var att det fanns olika status för skribenter så vill jag genom ethosvärderingen se om aspekten syns i texten. Utifrån min tredje frågeställning vill jag se hur kritikern argumenterar för hur mycket hen har rätt att uttrycka sig.

▲ *Hur uttrycks informerande argument i texten?*

Att ta upp information och argumentation tog Love Bergström upp i tre av fem variabler som hen undersökte, research, skribentens ställningstagande och filmens handling. Utifrån den tredje frågeställningen kommer jag att analysera recensionerna efter deras argument och hur de vill övertyga genom att argumentera.

▲ *Hur vill kritikern förmedla känslor genom sin text?*

Enligt den retoriska analysen är känslan den tredje viktigaste analysformen. Hur förmedlar texten känslor, och vilken roll får känslorna?

Den retoriska analysen av recensionerna visade skillnader i hur kritikerna bygger upp texten. Det gjorde att det blev viktigt att reflektera hur nätets recensioner förhåller sig till de traditionella recensionerna. För att förstå deras ställning behövdes Bruns nätbaserade teorier och kulturjournalistikens mål vara tydliga. Här behövde jag även reflektera över finkulturen och hur den förhåller sig till nätbaserade recensioner och traditionella recensioner. Det gör så att de olika recensionsstilarna blir tydligare.

6.3 Urvalsgruppen

Uppsatsen utgår utifrån de 25 populäraste filmerna från 2013. Filmerna är en blandning av amerikanska och svenska filmer. Listan räknar upp filmerna efter efter hur många som såg filmen under året.

Listan är viktig eftersom den är en aktuell lista av vilka filmer som varit populära och den senaste av årsrapporterna från Svenska Filminstitutet. Även om popularitet inte är ett krav för studien så var tanken att det var vanligare för populära filmer att visa engagemang inom nätbaserade recensioner. Populära filmer skrivs det om, och då kan vi se hur responsen av filmerna syns på nätet.

Listan visar de mest populära filmerna ur året i den ordning som flest såg den. Statistiken av hur många som såg den är det antal som räknats utifrån året 2013. I listan finns även det bolag som distribuerade filmen, när filmen hade biopremiär och vilket land som stod för produktionen.

Tabell 1. Mest sedda filmer – januari till december 2013

Ranking	Svensk premiärtitel	Besök per Tusental	Distributör	Biopremiär	Huvud-produktionsland
1	Hobbit Smaugs ödemark	748	SF Film	2013-12-11	USA
2	The Hunger Games – Catching Fire	558	Nordisk Film	2013-11-20	USA
3	Monica Z	517	SF Film	2013-09-13	Sverige
4	Dumma mej 2	428	Universal	2013-06-26	USA
5	Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann	424	Walt Disney	2013-12-25	Sverige
6	Sune i Grekland	390	Nordisk Film	2012-12-25	Sverige
7	Hobbit – en oväntad resa	349	SF Film	2012-12-12	USA
8	Röjar - Ralf	340	Walt Disney	2013-02-08	USA
9	Django Unchained	339	Sony	2013-01-18	USA
10	Iron Man 3	325	Walt Disney	2013-04-24	USA
11	Flygplan	307	Walt Disney	2013-09-27	USA
12	Croodarna	302	20th Century Fox	2013-03-22	USA
13	Fast & Furious 6	291	Universal	2013-05-22	USA
14	Berättelsen om Pi	282	20th Century Fox	2012-12-21	USA
15	Monsters University	281	Walt Disney	2013-07-31	USA
16	Smurfarna 2	268	Sony	2013-09-06	USA
17	World War Z	262	Paramount	2013-07-12	USA
18	Snabba cash – Livet deluxe	256	Nordisk Film	2013-08-30	Sverige
19	Sune på bilsemester	242	Nordisk Film	2013-12-25	Sverige
20	Gravity	239	Warner	2013-10-25	USA
21	Thor: The Dark World	228	Walt Disney	2013-10-30	USA
22	Baksmällan – del III	221	Warner	2013-05-31	USA
23	LasseMajas detektivbyrå – von Broms hemlighet	220	SF Film	2013-10-18	Sverige
24	Känn ingen sorg	217	SF Film	2013-07-19	Sverige
25	Man of Steel	210	Warner	2013-06-26	USA

Kommentar: Ur Svenska Filminstitutets månadsrapport Jan-Dec 2013

Denna typ av lista, som publiceras av Svenska Filminstitutet månadsvis, visar de mest besökta filmernas statistik daterat efter varje månad. Den inkluderar de mest besökta filmernas statistik. Att den uppdateras månadsvis gör att statistiken förnyas ständigt. Listan innehåller de filmer som väckt mest intresse från den period den publicerats för. Det gör att den både inkluderar filmer som hade premiär i December 2012 och de filmer som hade svensk premiär 2013. Det kan vi snabbt se, eftersom filmen Hobbit, en oväntad resa, är en av de filmer som finns med i listan.

Urvalet av filmerna gjordes genom obundet slumpmässigt valda filmtitlar, som drogs ur en skål. Det gjordes för att filmerna inte skulle bli subjektivt värderade under analysen. Filmernas samband är att de var populära, men filmernas genre och målgrupper blir olika, men eftersom recensionen inte baseras efter åldergrupper är inte det ett problem. Filmerna som drogs var:

- ♣ Hobbit – Smaugs ödemark
- ♣ The Hunger Games – Catching Fire
- ♣ Monica Z
- ♣ Röjar-Ralf
- ♣ Django Unchained
- ♣ World War Z

- ▲ Gravity
- ▲ Baksmällan del III
- ▲ LasseMajas detektivbyrå – von Broms Hemlighet
- ▲ Känn Ingen Sorg

Essaiasson med flera, diskuterar kan inte ett urval stå för en hel mängd (Essaiasson et al 2011:195). Det finns ett problem. Det finns troligen ett mörkertal i hur många som verkligen såg filmen. Listan kan inte visa det exakta antalet svenskar som såg varje film, då den fokuserar på antalet biobesökare. Den inkluderar exempelvis inte olagliga nedladdningar, som också skulle kunna bidra till filmers uppmärksamhet på bland annat internet.

6.4 Aftonbladet, Dagens Nyheter, IMDb och Moviezine

Tomas Forser menar att kritik idag skapas och framställas för andra ändamål än det som man tidigare ansåg vara kritik (Forser 2002: 151). Enkelheten hos användningen av internet får kritiken att utvecklas. Vad som händer med området är här det intressanta.

Inför analysarbetet valde jag att använda mig av tidningsrecensioner ur DN och Aftonbladet för att jämföra recensionsmaterialet hos de nätbaserade recensionerna. Tidningarna valdes för att de hade störst spridning Tidningarna har olika läsare. DN är en dagstidning med 1,3 miljoner läsare dagligen (Om Dagens Nyheter) och Aftonbladet är en kvällstidning med 2,5 miljoner läsare dagligen (Om Aftonbladet). De är inte Sveriges mest kulturella tidningar, men syftet var att använda dessa tidningar för att jämföra faktumet att nätbaserade recensioner är lättillgängliga och många kommer till sidorna. De nätbaserade recensionerna tog jag från kommentarerna på IMDb, som är den största sajten för filmer på nätet, och Moviezine, som är Sveriges största internetbaserade filmsida.

Moviezine utmärker sig också för att vara en filmdatabas med över en halv miljon besökare varje månad (Om Moviezine). Här kan inte besökaren själv skriva en utförlig recension, den sköts av en redaktion av utnämnda cineaster. Varje recension ger möjligheten till att kommentera vad besökaren själv tycker. Kommentarsfältet kräver inget medlemskap.

IMDb kallar sig för världens mest populära sida för film-, TV- och skådespelarinformation. Sidan innehåller enligt dem över 150 miljoner innehålls omfattande mängd filmmaterial, får 190 miljoner besökare per månad och säger sig vara den högst rankade filmsajten på nätet (About IMDb). På IMDb kan man se det interaktiva engagemanget utifrån kommentarsfältet. Kommentarsfältet är den plats där medlemmar på IMDb kan recensera filmen så att läsaren kan skapa sin egen uppfattning. Jämfört med Moviezine kan andra som läst kommentaren rangordna om recensionen hjälpte läsaren och om läsaren tycker att recensionen var bra eller dålig. Den deltagande kritiken hos IMDb överensstämmer med Bruns *Fluid Heterarchy, Ad Hoc Meritocracy* syn, där deltagandet syns genom betyg, men bara medlemmar kan bidra till att skriva kritiken. Vem som helst kan sedan ranka hur hjälpsam kritiken är (Bruns 2012:7-8).

Olikt de traditionella medierna koncentrerar sig de nätbaserade forumen på att bli en databas för film. IMDbs filmsidor inkluderar även en kort summering av bland annat handlingen, information av vilka skådespelarna och produktionsteamet var, citat, nomineringar och priser. Sidans användning uttrycker sig som en informationssida med

sökfunktioner (About IMDb).

Tidningarna och databaserna togs för att de hade stor spridning. En annan möjlig tanke hade varit att utgå från filmbloggar eller mer kulturbaserade tidningar, men filmbloggarna är svåra att definiera eftersom deras statistik är svår att se. Ett annat motiveringsproblem hade uppstått genom tidningarnas kulturprofil, då storleken av IMDb och Moviezine hade varit svåra att jämföra. Storleken var en faktor som studien fick ta hänsyn till, då statistiken kring filmernas spridning och den nätbaserade recensionen har utgått från den.

6.4.1 Generalisering

Det finns många internetsajter och tidningar som skriver filmrecensioner. För att göra studien möjlig var det omöjligt att använda sig av allt recensionsmaterial som publicerats.

Det betyder inte att det inte kan ha funnits andra sidor som fortfarande kan påverka resultatet. Filmkritik existerar exempelvis som videos på Youtube, och en stor del av alla tidningar i Sverige med kultursidor skriver någon form av kritik. Det finns även andra typer av informationssidor som Kritiker.se, som samlar ihop recensionsmaterial från hela Sverige (Om Kritiker.se).

Det som måste argumenteras för är att det hade varit omöjligt att göra en studie av samtliga recensioner som publicerats på både internetsajter och hos de traditionella tidningarna för de veckorna som studien gjordes. Inför den här studien analyserades 57 recensioner. Det innebar att det fanns ungefär sex recensioner för varje film. Då 25 filmer publicerades på listan hade en sådan ekvation blivit att undersökningen involverat 150 recensioner.

6.5 Litteratordiskussion och operationalisering av teoretiska begrepp

Det finns väldigt lite skrivet material om hur kulturjournalistiken sköts hos tidningar. Det skapade problem för att förstå kulturjournalistiken och dess roll. Jämförs det med vad som skrivs om journalistikens roll inom granskning och nyhetsflöde finns det knappt någon information att ta till sig alls. Det gjorde att en definition av de kulturjournalistiska begreppen behövs för att klarna ut vad de många delarna av kulturjournalistikens uppgifter är.

Inför arbetet valdes ett antal litterära verk för att kunna förklara och förtydliga det område inom kulturjournalistik som undersökes. Områdena användes för att stödja teori och bakgrundsmaterial. Den litterära bakgrunden hjälpte till att även förstå vinklar och filmteoretiska begrepp inom analysen. Tomas Forser var viktig för att förstå kritikens ursprung och grund. Hans bok *Kritik av Kritiken* (2002) hjälpte att förklara den traditionella journalistikens och kritikens mönster. Boken stärker också tanken att det finns en kulturjournalistik som det sällan skrivs om inom vetenskapliga syften. Det är viktigt för studien att särskilja kulturjournalistik från den vanliga journalistiken, eftersom värderingsbegreppet är centralt i den andra frågeställningen.

Ett annat problem som dök upp var finkulturen som begrepp. Finkulturen visade sig vara en svår tolkningsfråga, eftersom den praktiskt talar om skribenternas bakgrunder, vilket inte hade varit möjligt att undersöka på grund av tidsbrist. Det finns däremot delar inom finkulturen som menar att definitionen av det som Bourdieu kallar för finkultur även innefattar graden av hur välinformerad man är som kulturell person. Han

menar exempelvis att den verkliga kulturkritikern är den kritiker som har mest kunskaper kring ämnets olika definitioner. Den här typen av undersökning gick att genomföra, då de nätbaserade recensioner och traditionella recensioner skrevs informellt och tydligt, där det även gick att se om författaren ansågs sig veta något eller om hen hade ytliga argument.

För att förstå finkulturen och hur den definieras användes två av Bourdieus teoretiska verk. Det ena var hans verk *Distinction* (1984), som är en guide av hans sammanfattande slutpunkter. Men eftersom hans verk inte innefattade allt han sagt om kultur togs även hans bok *Kultur och Kritik* (1991) in, som är en dialog han för mellan läsaren och sig själv.

6.6 Svårigheterna med utspridning av traditionella recensioner

Ett problem dök upp längs analysens gång, och det var att hitta de områden där filmerna uppmärksammades inom traditionella medier.

De traditionella mediernas spridning av filmrecensioner är visserligen upp till varje tidning, men bland de populära filmerna fanns det många tidningsartiklar att utgå ifrån. Att hitta ett exakt antal uppmärksammande artiklar visade sig omöjligt. Filmerna nämndes ofta i förbigående och kunde räknas upp ett antal gånger i varje tidning. Men de omnämns inte alltid som huvudämne eller recension. Det finns därför inga index att utgå från eller att bygga upp på kort tid. Det som kan observeras är att filmrecensioner till stor del blir insatta på kultursidor eller specifika filmsidor, vilket både DN och Aftonbladet gjort. Filmer diskuteras specifikt inför filmlistor och filmspecifika sammanhang som exempelvis skådespelarintervjuer, Guldbaggenomineringar eller Oscarsgalan. Enstaka filmer uppmärksammas i sin helhet i en recension.

7. Analysen av recensionerna och deras innehåll

För att förstå hur de nätbaserade recensionerna förhåller sig till de traditionella recensionerna behöver deras spridning, deras värderingsgrunder och deras värdeladdningar analyseras. Kapitlet kommer att presentera analysen efter de frågeställningar som ställts.

7.1 I vilken utsträckning förekommer nätbaserad och traditionellt filmkritik utifrån de populäraste filmerna 2013?

I det här analysen presenteras de mest sedda filmerna i Sverige 2013 efter mängden kommentarer de fick på IMDb och Moviezine. De kommentarer som nämns från IMDb, kommer senare i 7.2 hanteras som recensioner, då kommentarerna struktureras på liknande sätt som recensioner.

Kommentarerna hos IMDb och Moviezine hade olika funktioner. Hos IMDb kunde kommentarerna rankas genom att läsaren själv kunde påverka recensionen och hur bra den ansåg att den var. Likt Bruns *Fluid Heterarchy*, *Ad Hoc Meritocracy* kunde läsaren påverka recensionen, genom att från sidans funktioner rösta om den var bra eller dålig. Hos Moviezine var de istället en möjlighet att själv kommentera den film som Moviezines filmkritiker hade skrivit om, men den egna recensionen syns genom att läsarna själva enbart gav ett betyg för filmen.

Tabell 2. Antalet kommentarer på IMDb

Filmer 2013	Antal kommentarer av 5510 kommentarer
Gravity	1643
Django Unchained	1026
World War Z	872
Hobbit – Smaugs ödemark	829
Hunger Games	579
Röjar-Ralf	305
Baksmällan – del III	250
Monica Z	3
Känn ingen sorg	3
LasseMajas detektivbyrå – von Broms hemlighet	0

Observation från IMDb, hämtad: 2014-05-06

I IMDbs kommentarsfält kan vi se att de mest kommenterade filmerna var Gravity, som fick 1643 kommentarer och Django Unchained med 1026 kommentarer. De fick båda över tusen kommentarer. Tre andra filmer som också var populära att kommentera var World War Z, Hobbit – Smaugs ödemark och Hunger Games – Catching Fire som hade mellan 872 kommentarer till 579 kommentarer. Det betyder att det finns mycket diskussionsmaterial kring de tre filmerna. Kommentarsmängden sjunker sedan hos Röjar Ralf med 305 kommentarer och Baksmällan del III med 250 kommentarer. Slutligen fick Monica Z med tre kommentarer, Känn ingen sorg med tre kommentarer och LasseMajas detektivbyrå – von Broms utan kommentarer. Här fanns inga recensioner alls.

Tabell 3. Antal kommentarer på Moviezine

Filmer 2013	Antal kommentarer av 856 kommentarer
Django Unchained	274
Hobbit – Smaugs ödemark	186
Gravity	130
World War Z	70
Hunger Games	53
Baksmällan – del III	49
Känn ingen sorg	37
Röjar-Ralf	34
Monica Z	17
LasseMajas detektivbyrå – von Broms hemlighet	6

Observation från Moviezine, hämtad: 2014-05-06

Hos Moviezines kommentarer var den mest populära kommenterade filmen Django Unchained med 274 kommentarer. Åter blev LasseMajas detektivbyrå – Von Broms Hemlighet den minst kommenterade, med sex kommentarer. Det som kan ses är att det finns tre filmer som fick över 100 kommentarer, varav Django Unchained var en av dem. Hobbit – Smaugs ödemark fick 186 kommentarer och Gravity fick 130 kommentarer. Även om kommentarsmängden här är lägre än hos IMDB är det fortfarande många kommentarer för en film. Fem av de tio filmerna hade mellan 70 och 30 kommentarer. De här filmerna var World War Z, Hunger Games – Catching Fire, Baksmällan – del III, Känn ingen sorg och Röjar-Ralf. Här sjunker mängden kommentarer, men det finns fortfarande en stor del kommentarer kring filmerna. Efter Röjar-Ralf halveras kommentarsmängden hos Monica Z och mängden sjunker igen för LasseMajas detektivbyrå. De här filmerna var inte lika populära att kommentera.

Tabell 4. Kommentarererna för filmerna 2013 – IMDb – Moviezine

	Mest sedda filmer 2013	Antal besök	Mest kommenterade filmerna på IMDb 2013	Antal kommentarer	Mest kommenterade filmerna på Moviezine 2013	Antal kommentarer
1	Hobbit – Smaugs ödemark	747 730	Gravity	1643	Django Unchained	274
2	The Hunger Games – Catching Fire	558 466	Django Unchained	1026	Hobbit – Smaugs ödemark	186
3	Monica Z	517 077	World War Z	872	Gravity	130
4	Röjar-Ralf	340 170	Hobbit – Smaugs ödemark	829	World War Z	70
5	Django Unchained	338 743	Hunger Games – Catching Fire	579	Hunger Games – Catching Fire	53
6	World War Z	261 972	Röjar-Ralf	305	Baksmällan del III	49
7	Gravity	239 187	Baksmällan del III	250	Känn ingen sorg	37
8	Baksmällan del III	221 170	Monica Z	3	Röjar-Ralf	34
9	LasseMajas detektivbyrå	220 492	Känn ingen sorg	3	Monica Z	17
10	Känn ingen sorg	217 050	LasseMajas detektivbyrå	0	LasseMajas detektivbyrå	6

Ur svenska Filminstitutets månadsrapport Jan-Dec, IMDb hämtad: 2014-05-06, Moviezine hämtad: 2014-05-06

Utifrån statistiken över den svenska befolkningens biobesök och kommentarerna på internet syns det att många av filmerna överensstämmer med hur många som har sett dem, och hur många kommentarer som filmerna har fått. Filmen Monica Z var den tredje populäraste filmen med över 500 000 biobesökare. Kommentarsstatistiken visar däremot att den fick få kommentarer, både på IMDb, där den fick tre kommentarer, och Moviezine, där den fick 17 kommentarer.

Det finns några filmer som visade lågt intresse, även om många hade sett filmerna. Känn ingen sorg och LasseMajas detektivbyrå – Von Broms hemlighet ligger som de minst sedda filmerna av de tio filmerna, men de är fortfarande populära då bägge sågs av mer än 200 000 personer. Trots det hade LasseMajas detektivbyrå inga kommentarer på nätsajten IMDb och endast 6 kommentarer hos Moviezine. Samma fenomen syns hos Känn ingen sorg, som visserligen fick 37 kommentarer på Moviezine, men bara tre kommentarer hos IMDb.

Antalet besökare och filmvisningar hade inte alltid ett överensstämmande mönster. Gravity, likt Känn ingen sorg och LasseMajas detektivbyrå, sågs över 200 000, men här var kommentarsstatistiken annorlunda. Hos IMDb hade filmen 1643 kommentarer, och hos Moviezine hade filmen 130 kommentarer. Det betyder att det fanns ett större intresse att kommentera eller diskutera filmen hos Gravitys biobesökare.

Intresset för kommentarerna kring film på nätet visar att det finns ett engagemang där man som läsare kan ta del av kritikerns åsikter genom att själv kommentera filmerna. Hur stort intresset är går däremot inte att mäta statistiskt. Inga av internetsajterna hade en statistik för hur många som besöker sidan från varje land, och vad de väljer att läsa.

Likt Bruns teoretiska utgångspunkter finns det ett intresse av att kunna vara engagerad, som inte alltid överensstämmer med den lista som publiceras hos Filminstitutet. Det syns eftersom det finns många kommentarer hos flertalet av filmerna och filmernas kommentarsstatistik har likheter med hur många som såg filmerna. Sidornas kommentarsfält efterliknar Bruns teoretiska utgångspunkt kring *Open participation, Communal Evaluation* och *Fluid Heterarchy, Ad Hoc Meritocracy*. Med det menas att skribenternas bidrag blir en del av att fortsätta utveckla kritiken. Eftersom exempelvis är rankad hos IMDb gör det att all kritik inte anses vara lika mycket värd.

7.2 Vad och i vilken utsträckning uttrycks filmkritik i nätbaserade och traditionella recensioner från filmerna 2013?

Här kommer recensionerna från 2013 och deras värderingar att presenteras. Värderingarna togs fram genom att se de vanligaste värderingarna från de nätbaserade och traditionella recensionerna. De olika värderingarna presenteras efter ordningsföljden från den vanligaste till den värdering som visade hade vissa samband till bad som recensionerna tar upp. Varje värdering presenteras från sitt innehåll och analyseras kvantitativt efter hur många som tog upp värderingen och var den togs upp.

Analysen av vad och i vilken utsträckning filmkritik uttrycks visade på analysen att det fanns ett antal värderingar som var tydligare än andra. Dessa värderingar presenteras i denna tabell:

Tabell 5. Recensionernas värderingar i antal

Värderingar	Antal värderingar	Antal i nätbaserade recensioner	Antal i traditionella recensioner
Handling	40	23	17
Personlig reflektion	37	28	9
Karaktärer	33	19	14
Research	22	10	12
Regi	22	13	9
Huvudrollsinnehavaren	21	13	8
Skådespelarna	20	7	13
Jämförelse med andra filmer	19	10	9
Totalt	57	37	20

Listan är gjord från analysen

Utifrån statistiken i tabellen kan vi se att handlingen var den vanligaste värderingen för kritikerna att ta upp 70%, följt av kritikerns personliga reflektion och en diskussion om karaktärerna. Den minst förekommande värderingen i listan är att jämföra filmen med andra filmer.

Bland de nätbaserade recensionerna kan vi se att den personliga reflektionen var det vanligaste att diskutera. Den näst vanliga värderingen som togs upp hos de nätbaserade recensionerna var handlingen och den tredje vanligaste var en diskussion av karaktärerna.

Hos de traditionella recensionerna är det annorlunda. Här är handlingen det vanligaste att ta upp, den andra vanligaste är av en diskussion av karaktärerna och den tredje vanligaste är en diskussion kring skådespelarna.

7.2.1 Handling

Handlingen är en värdering som togs upp från att kunna visa filmens innehåll. De

nätbaserade recensionerna och de traditionella recensionerna har olika sätt att förhålla sig till handlingen. Nätbaserade recensioner att diskuterar handlingen utifrån de problem de uppmärksammade eller de positiva sakerna som filmen har gjort:

”Sandra Bullocks har blivit astronaut, men saknar till och med grundkunskaperna för sitt yrke. Hon berättar att hon alltid kraschar under simulatören och vi ser henne tumma igenom en instruktionshandbok i samma storlek som informationsbladet för en DVD-spelare över hur man ska landa en rymdfärja säkert tillbaka till jorden. Hon trycker även på knapparna *eeny, meany, miney, mo*-likt. Lägg till det planerade scenariot att hon inte bara förlorade sitt barn, men hon ”återlivas” av den nu döde George Clooney som dyker upp i ett drömscenario.”

BKTrayner, Lost in Space, I5

De traditionella recensionerna beskriver, och berättar en del av handlingen för att introducera läsaren till filmen:

”Rutinerade astronauten Matt Kowalsky (George Clooney) är ute på sitt sista uppdrag. Han skämtar oavbrutet om allt möjligt, till synes oberörd om var han befinner sig. Dr. Ryan Stone (Sandra Bullocks) är en medicintekniker som är ute på sitt första uppdrag i rymden. Hon klamrar sig mer nervöst fast vid rymdfärjan under sina rymdpromenader.”

Jan-Olov Andersson, Banbrytande och visuellt makalös, A2

Även om de nätbaserade recensionerna var mer diskuterande kunde de också vara beskrivande. En del av de nätbaserade recensionerna beskrev handlingen i en liknande stil som den traditionella recensionen:

”Filmen centrerar kring Ralph (röst av John C Reilly), skurken i ”Fix- it Felix” arkadspelet, som bestämmer sig för att bli hjälte. För han gillar inte att vara skurk, så han beger sig in i de andra spelen för att lära sig hur man blir en bra karaktär.”

Drew St. Pierre, BRILLIANT! The best animated film of the year”

Här är den nätbaserade recensionen inte mycket annorlunda från den traditionella recensionen:

”Ralf är en skurk i ett digitalt spel som stått i samma spelhall i 30 år. Han förstör ett höghus medan spelets hjälte är en hurtig typ som heter Fixar Felix, som lagar lägenheterna. Spelet är fortfarande populärt, men Ralf tröttnar på att vara skurk. Han vill ha uppskattning och vänner. Han vill få medalj.”

Jens Peterson, Färgstarkt äventyr, A3

Analysen visade att 40 av 57 filmer beskrev eller tog upp handlingen. Av de 40 filmerna tog 23 av de nätbaserade recensionerna upp handlingen. Av de traditionella recensionerna tog 17 upp handlingen.

Det fanns då viktigt för både nätbaserade recensioner och traditionella recensioner att ta upp handlingen i recensionen. Eftersom det enbart fanns 20 traditionella recensioner, i jämförelse med de 37 som togs ifrån internet, visade det att det var mycket vanligare för de traditionella att beskriva och diskutera handlingen. Hos de nätbaserade recensionerna stod Moviezine för tio av alla handlingsvärderande recensioner vilket gjorde att 13 av IMDbs 27 recensioner tog upp handlingen. Det visar att intresset för handlingen inte var lika starkt hos IMDbs recensioner.

7.2.2 Personlig reflektion

Nätbaserade recensioner och traditionella recensioner uttryckte sina personliga

reflektioner olika. En recension kunde vara mycket personlig eller mindre personlig. Det fanns inte inom de nätbaserade recensionerna en sammanhängande struktur för hur en personlig reflektion skulle vara. Här togs orden direkt ur det som kritikern själv ansåg eller ville ha sagt. Ett par exempel på hur den personliga reflektionen uttrycker sig inom recensionen är bland annat att kritikern genom egna ord kunde beskriva den känsla som filmen gav hen:

”Skrottet byts till gråt när det plötsligt blir helt andra tongångar i filmen och även om det växlar tillbaka och blir glatt igen, så trillar tårarna fortfarande ner för mina kinder när jag går ut ur biografen. Fast samtidigt känner jag för att dansa, vilket är lätt schizofrent (jag vet!) men också ganska talande för hur mycket filmen fick mig att känna och framför allt tror jag på den där drömmen. Det är lite tidigt att veta, men ”Känn ingen sorg” kan mycket väl vara årets bästa film.”

Jonna Vanhatalo Birro, Musikalisk mumsbit, MZ1

Ett annat sätt för att använda den personliga reflektionen var att utgå från något som kritikern ville framföra om filmen och dess innehåll:

Då jag har läst boken World War Z, kunde jag se från trailern att filmen inte skulle vara trogen boken. Jag tyckte att den mest intressanta aspekten av boken var hur den undersökte hur zombie epidemin påverkade sociala och politiska strukturer över hela världen. Allt sådant är helt ignorerat i filmen, men jag kan åtminstone förstå hur filmskaparna inte skulle förstå hur det skulle fungera.”

foster-ni, A Very Puzzling Missed Opportunity, I25

De traditionella recensionerna hade inte en stor mängd av personliga reflektioner. Den personliga reflektionen var inte lika vanlig i texten. Men den kunde förekom och oftast i kortare stycken. Kerstin Gezelius visar på ett sådant exempel, där hennes personliga reflektion kring likheter mellan filmen och ett annat verk:

”Så här nära har jag inte kommit sedan Tintin fångade in en whiskystinn Haddock med ett lass i ”Månen tur och retur del II”, en bok som verkar ha inspirerat Cuarón mycket till och med lassot är med.”

Kerstin Gezelius, Närbkontakt med rymden ger oss hopp, DN2

Jan-Olov Andersson ger ett annat exempel på en kort personlig reflektion. I hans recension *Uppskruvat och ovanligt originellt* avslutar han sin recension med: ”Själv tycker jag att minuterna bara rann iväg. Hollywoodunderhållning när den är som bäst. Nu är det bara ett år kvar till nästa film.” (Jan-Olov Andersson, Uppskruvat och ovanligt originellt, A8).

37 av de 57 filmerna tog med någon form av personlig reflektion, det vill säga att kritikern valde att själv uttrycka sig kring filmen och vad hen sett. Av de recensioner som tog upp den personliga reflektionen kom 28 från de nätbaserade recensionerna och 9 från de traditionella recensionerna. Skillnaden hos de nätbaserade recensionerna och de traditionella recensionerna visar att det fanns ett större intresse från de nätbaserade kritikerna att vara personliga. Hos de nätbaserade recensionerna visade 28 av 37 recensioner en personlig reflektion, vilket motsvarar 76% av de nätbaserade recensionerna. Statistiken kan jämföras med de traditionella recensionernas, där den personliga reflektionen fortfarande var viktig, men hade en lägre procentuell nivå på 45%.

Lägger man till mängden får man en stor mängd personligt material hos de nätbaserade recensionerna. Ett sådant exempel kan tas från Arthur Ribieros recension ”Let the flames begin...” där den personliga reflektionen utmärks i: ”Jag hade turen att kunna se

filmen en vecka tidigare, eftersom filmen öppnades en vecka tidigare än USA här i Brasilien”

I nästa stycke fortsatte han att beskriva från sig själv och vad han tycker:

”När jag först läste boken, tänkte jag att den bara inte var otroligt beroendeframkallande och rolig, men också ett viktigt meddelande för alla ungdomar (och alla personer, ålder spelar ingen roll) som läste den.”

Arthur Tibiero, *Let the flames begin...* I22

Han fortsätter i sin recension att även personligt reflektera över hans egna egenskaper i hur man skriver en recension, och vad han själv uppskattade med filmen.

7.2.3 Karaktärer

Karaktärer framställs efter de personer som fanns med i filmerna eller som de varelser som förekom inom filmens genre. De sorterades ut genom att se hur kritikern såg på karaktärerna som inte innefattade huvudpersonen. För filmen *Hobbit – Smaugs ödemark* skrev tiotr_tloz kring utnyttjandet av karaktärerna i filmen och hur de användes. Hans utgång är visserligen personlig, men den är också beskrivande:

”Nu gillar jag alver mer än dvärgar, så jag har inget emot att se dem så mycket i filmen. Men att få dem att dyka upp överallt för att rädda dagen känns fel.”

tiotr_tloz, *Decent fantasy-action inspired by the Hobbit*, I19

Ett annat sätt för recensenterna att lyfta upp karaktärerna hos filmen var att beskriva dem. Aftonbladets Karolina Fjellborg gör det genom att beskriva varje karaktär:

”Skinsbytare Beorn (Mikael Persbrandt) är en melankolisk och hårig jätte till karl, som kan förvandla sig till en enorm björn. Sjästadens herre (Stephen Fry) är en feg och girig narcissist. Bågskytten Bard bär löfte om att bli den genuina hjälte som historien behöver. Och Tauriel (Evangeline Lilly) – som är chef för Thranduils vaktstyrka och en helt och hållet nyskriven figur – är en stolt krigare med stort hjärta. Hon är ett välkommet inslag bland Tolkiens alla män.”

Karolina Fjellborg, *En mustig film – som inte gör dig besviken*, A7

Karaktärerna togs upp i 33 av de 57 recensionerna där 19 av dem togs upp inom de nätbaserade recensionerna och 14 togs upp de traditionella recensionerna. Även om karaktärerna var ett vanligt samtalsämne i de traditionella recensionerna var deras totala textmängd mindre här än i handlingen. Jens Peterson tar upp Röjar-Ralfs karaktärer med kortfattade beskrivningar i sin recension *Färgstarkt äventyr*:

”Huvudpersonerna möts i ett digitalt godisspel och där finns Vanilja- En kaxig liten tjej som vill köra go-cart. Andra starka figurer är ett kvinnligt befäl för soldaterna som slåss mot rymdmonster och den gåtfulle godiskungen.”

Jens Peterson, *Färgstarkt äventyr*, A3

Textmängden kan sedan jämföras med de nätbaserade som kunde ge mer utrymme för diskussion. I sin recension *Disneys mest nyskapande och originella* vill Lotta Zachrisson föra fram huvudkaraktärens resa och inleder sitt stycke med att summera karaktärerna:

”Det saknas också ett riktigt engagemang för huvudkaraktärerna. Ralf känns mer drumlig medan Vanellope är så irriterande som hon försöker vara. Och även om röstskådisarna är som gjorda för att ge liv åt sina karaktärer gör de inget för att öka

sympatin man har för dem.”

Lotta Zachrisson, Disneys mest nyskapande och originella, MZ3

Efter en introduktion går hon in på att berätta om huvudkaraktären Ralf och hans bakgrund:

Det handlar om Ralf (röst av John C. Reilly från ”Carnage”), som befinner sig i gamla klassikern till arkadspel ”Fixar-Felix Jr”. Men även om han har sin självklara och viktiga plats i spelet med att förstöra det som Felix sedan bygger upp igen, så känner han sig ensam och utmobbad.

Ibid

Hon fortsätter med att beskriva karaktärens mål och drömmar. Hon berättar om karaktären utifrån handlingen och om de äventyr han får vara med i:

Ralf vill inget hellre än att bli inbjuden till grannarna är att bli inbjuden när grannarna har kalas och han får för sig att om han bara kan vinna en medalj så kommer de att ta honom på allvar. När han får veta att i cyberspelet ”Hero's Duty” så vinner den som mest effektivt förstör de gigantiska insekterna, så bestämmer han sig för att byta spel. Efter några misslyckade försök kraschlandar han i ett tredje spel, sockersöta ”Sugar Rush” där han blir vän med en annan enstöring, Vanellope (röst av Sarah Silverman från ”Saturday Night Live”), något som förändrar tillvaron för dem båda.”

Ibid

Hon avslutar sedan med att summera en slutsats om hur karaktärerna reflekteras in i filmen och de problem som hon ser:

”Det är som om Disney har lagt så mycket krut på detaljerna att man har glömt bort att titta på själva storyn, för den biter sig aldrig riktigt fast. Speciellt början känns seg medan det kickar loss en del mot slutet.”

Ibid

7.2.4 Research

Det fanns en skillnad hur research hanterades. Research hos bland annat Aftonbladet och DN behandlade bakgrunden till filmens uppkomst och filmens produktion. De kunde även förhålla sig till vad liknande filmer hade gjort förr och hur vinkeln sedan kunde speglas in i den nya filmen. Researchen handlade om att stärka eller förminska filmens storlek genom att ge läsaren information och att göra filmens bra eller dåliga egenskaper tydligare. Ett exempel kan tas ur IMDb och DN, kring filmen World War Z, en film där både den nätbaserade recensionen och den traditionella recensionen visade någon form av research, även om innehållet inte diskuterade samma sak. Foster-ni tar i sin recension upp budgeten och hur filmens produktion fick problem:

”Berättelsen om hur World War Z producerades är mer beklämmande och spännande än själva filmen. Efter att ha gått över budgeten och att ha överlevt en fullkomlig revision och omtagning för slutakten. Var inte WWZ direkt uppgjord för en succé.”

foster-ni, A Very Puzzleing Missed Opportunity, I25

DNs Márten Blomkvist väljer att istället ta upp zombierna, som är en stor del av karaktärsensemblen och hur filmen på så sätt förhåller sig till det som förväntas av en zombiefilm och hur genren utvecklats:

”Det var inte så här i Jacques Tourneurs ”Svart mystik” 1943 (originaltitel: ”I walked with a zombie”). Där var zombietillståndet förknippat med att bli någon

voodoo-kunnigs tjänare. Den förslavade blev verkligen en intrig full av mystik och kärlek. Zombier förväntades röra sig med en stel värdighet och därigenom utstråla någon hypnotisk kraft.”

Mårten Blomkvist, Zombiefilm vågar inte ta ut svängarna, DN9

22 av de 57 recensionerna tog upp någon form av research, det vill säga bakgrundsforskning om filmerna. Av de 22 recensionerna fanns tolv recensioner inom de traditionella medierna och tio inom de nätbaserade recensionerna. Det ger en procentuell skillnad då endast 27% av de nätbaserade tog med någon form av research gentemot 60% av de traditionella recensionerna. Research hade däremot ingen skillnad i textmängden, som exempelvis handlingen hade.

7.2.5 Regi

Inom recensionerna syftade regi på att titta på regissören, regissörens tolkningar eller regissörens arbete inom filmen. Att diskutera regi skilde sig från film till film, men det vanligaste var att om filmen regisserats av en känd regissör kom han in som värdering. Ett exempel på hur en känd regissör kunde få mycket utrymme är filmen *Django Unchained*, där regissören Quentin Tarantino blev ett huvudämne för fem av de sex recensionerna.. Den recension som inte tog upp regissören som ett värderingsämne lyfte istället upp filmen, men regissörens namn stod med: ”Jag är vanligtvis inte galen över Tarantinos filmer, men denna är absolut den bästa jag har sett på länge.” (Mariya Brock, *Loved it! It's a hit!*, I14).

Regissören som värdering kunde istället berätta kring hans verk eller hur han bidragit till filmens koncept. Ett sådant exempel kan tas från Fredrik Strages recension *En pungsparck mot rasismen*:

”Tarantino försöker oförtrutet att inspireras av mindre nogräknade kung fu-, slasher-, gangster- och krigsfilmer. På så vis är han ingen särskilt djärv regissör. Men varför klaga på det när man förädlar b-filminfluenserna till renaste guld?”

Fredrik Strage, *En pungsparck mot rasismen*, DN5

Andra sätt att ta upp regin var att se hur regissören tolkade och skapade sina filmer. Tolknings utifrån regissörens verk var ett vanligare sätt att värdera på och hade en liknande struktur i både nätbaserade och traditionella recensioner. Likheter kan vi se om vi jämför en recension från IMDb och DN. H K Fauskanger vill i sin recension *The word you're looking for is "reimagining"* övertyga läsaren om att *Hobbit - Smaugs ödemark* är en del av ett mästerverk, trots tidigare kritik från fans:

”Detta är Jacksons *Hobbit*, inte Tolkiens *Hobbit*, och de borde uppskattas på olika sätt.../...Jackson hade redan producerat *Sagan om Ringen* trilogin och det är förstaeligt att han försöker få föregångaren att efterlikna den, i tonart och vinkel.”

H K Fauskanger, *The word you're looking for is "reimagining"*, I20

På ett liknande sätt vill Johan Croneman i DN övertyga sina läsare att regissören Peter Jackson fortsätter att göra sin egen tolkning:

”Regissören Peter Jackson har inte gjort sig känd som en analytisk skarprättare, men sättet han hanterar materialet på kan knappast ignoreras av en politisk analfabet. Man kan definitivt välja att låta sig enkom översköljras och underhållas i tre timmar...”

Johan Croneman, *Ödesmättad färd mot drakberget*, DN7

Johan Croneman fortsätter att berätta sin tolkning i av filmen och filmens budskap, där han utgår från karaktärernas roller, huvudrollsinnehavarens agerande och scenografin.

Av samtliga recensioner tog 22 av de 57 recensionerna med regi och regissören. Hos de fanns 13 av recensionerna hos de nätbaserade recensionerna och nio hos de traditionella recensionerna. Det gjorde att det fanns ungefär tio procent fler traditionella recensioner som tog upp regi.

7.2.6 Huvudrollsinnehavaren

Det var inte lika viktigt i alla recensioner att diskutera huvudrollsinnehavarens bidrag. I vissa filmer där huvudrollsinnehavaren gjorde ett bra arbete kunde hans bidrag tas upp. Ett exempel för det här är filmen *Monica Z*. Här hyllades filmskådespelerskans tolkning av Monica Zetterlund i samtliga recensioner. Moviezines Jake Bolin och Aftonbladets Jan-Olov Anderson hade liknande saker att säga om Edda Magnasons framträdande:

”Edda Magnason förmedlar en odiskutabel stjärnglans, ett frenetiskt driv och en ibland barnsligt hänsynslös självupptagenhet så övertygande att det stundtals verkar bli problematiskt för skådespelarna runt omkring henne att inte tyna bort i ett lätt valhänt och tafatt bakgrundssorl.”

Jake Bolin, *Det svänger ordentligt*, MZ6

”Att Edda Magnason är porträttlik är en sak. Att hon sjunger bra och är väldigt lik *Monica Z* en annan. Men hon är också fantastisk som skådespelerska.”

Jan-Olov Andersson, *Edda ger kött och blod åt Monica Z*, A6

Huvudrollsinnehavaren togs upp i 21 av de 57 recensionerna. 13 av recensionerna förekom inom de nätbaserade recensionerna och åtta förekom inom de traditionella. Den procentuella skillnaden hos recensionerna ligger på fem procent fler hos de traditionella recensioner som tog upp huvudrollsinnehavaren.

7.2.7 Skådespelarna

Likt huvudrollsinnehavarens värdering fann jag inte några specifika drag till hur skådespelarna tas upp. Det finns dock ett undantag. Kritikern arnieiam radade upp de stora skådespelarna i Tarantino's film *Django Unchained*, och valde att koncentrera majoriteten av sin recension på hur skådespelarna skötte sina roller. Hen började med att först introducera huvudrollsinnehavaren, för att sedan fortsätta in på de mindre rollerna. Först tog hen upp Christopher Waltz:

”Christopher Waltz spelar Doktor King Schultz, en tysk tandläkare som blev prisjägare, som frigör Django så att han kunde följa sina förra ägare som är målen. Waltz är en karismatisk skådespelare, och så gör han sin roll. Han presenterar alla repliker med finess.”

arnieiam, *Tarantino-gasm!*, I15

Efter Christopher Waltz fortsatte hen in på skådespelaren Leonardo DiCaprio, där hen även tog med DiCaprios tidigare rolltyper:

”Leonardo DiCaprio är den bästa hittills. Han spelar plantageägaren, Calvin Candie, och äger Djangos fru. Detta är en annorlunda roll. Vi har sett Leonardo i beslutsamma roller förr, men inte som den lidelsefulla antagonisten. Vi är vana att Leo är tonårsidolen, som såg ut som en medlem ur Hanson. Här är han en Southerner med gulnande tänder och skäggstubb.”

Ibid

Slutligen avslutade hen sin introduktion av skådespelare med att diskutera Samuel L Jackson:

”Slutligen, Samuel L Jackson, som spelar Steve, en slav som man kan säga är den hemliga antagonisten här. För all tid han får framför kameran dominerar han. Sam spelar i vanliga fall högljudda roller som den tuffa typen, men det var väldigt intressant att se honom spela den djävulska och manipulativa gamle mannen.

Ibid

Skådespelarna, utanför huvudrollsinnehavaren, togs upp i 20 av de 57 recensionerna, Sju av de nätbaserade nämnde skådespelarna i någon av sina recensioner. Att diskutera skådespelarna var vanligast inom de traditionella medierna då 13 recensionerna tog upp deras arbete. Det ger en skillnad att endast 35% av de nätbaserade recensionerna tog upp skådespelarna gentemot 65% hos de traditionella recensionerna. Skillnaden var att skådespelarnas insatser inom de traditionella recensionerna togs upp ytligt och var mycket korta. Ett exempel på kortheten kan tas från Johan Cronemans recensionen av *Hobbit – Smaugs ödemark* där han koncentrerar sig på att nämna Mikael Persbrandts roll:

”Mikael Persbrandt, vad säger man? Han är Beorn, människa som kan bli björn, och det blir mest björn. Och det är han tyvärr inte i många minuter. Skrämmande var han i alla fall.”

Johan Croneman, *Ödesmättad färd mot drakberget*, DN7

Ett annat exempel kommer från Jan-Olov Andersson där han diskuterar birollsinnehavarna i filmen *Monica Z*.

”Birollsskådespelarna till roller som Beppe Wolgers, Hasseåtage, Vilgot Sjöman med flera är också väl valda; icke utslitna ansikten. Alla är bra.”

Jan-Olov Andersson, *Edda ger kött och blod åt Monica Z*, A6

Textmängden hos de traditionella recensionerna kan jämföras med Arthur Riberiros recension ”Let the flames begin...” som går djupare in på specifika skådespelares utförande. Här är texten mycket längre:

”Resten av skådespelarna är ensidigt bra, men jag måste lyfta fram Jena Malone, som spelar den explosiva Johanna: hennes närvaro sätter scenen i eld när hon deltar, och mixar en perfekt mängd attityd och humor. En speciell scen som involverar en hiss och en snygg klänning samtidigt blir jätterolig och chockerande, precis som hennes karaktär. Donald Sutherland briljerar också som den ondsinta presidenten Snow, in en tillbakadragen prestation som inte behöver så många talade ord för att få dig att tänka om kring hur farlig han är.”

Arthur Ribeiro, *Let the flames begin*, I22

7.2.8 Att jämföra med andra filmer eller tidigare filmer

Jämförandet med andra filmer förekom i många fall om filmen som recenserades hade en föregående film. Den här typen av jämförelse skedde till största del hos de filmer som var en uppföljare av en tidigare film. Ett annat typ av jämförelse kunde tas ur filmens genre, där kritikern jämförde hur den nya filmen förhöll sig till den generella genren.

Ett exempel på en jämförelse som togs från en film som var en uppföljare kommer från recensionen *Badly directed with poor dialogue* av Pink Ink på IMDb. Pink Ink skriver att fortsättningen av den tidigare *Hunger Games* filmen var mindre spännande och mer förutsägbar:

”Olikt den förra *Hunger Games*, är fortsättning klart tråkig, även i de mest

actionpackade scenerna, som den giftiga dimman och biten där Peeta dör. Så, de tar sig förbi dimman och Peeta lever. Wooh, en tvist! Allt som händer är så förfärligt förutsägbart och ointressant.”

Pink Ink, Badly directed with poor dialogue, I23

Det andra exemplet kommer från Jan-Olov Anderssons recension *En vanlig zombiefilm med ovanlig budget*. Här jämförs World War Z med andra filmer ur samma genre:

”De flesta zombie-filmer försöker ha en unik infallsvinkel. Som norska ”Död snö” (2009) som var först med nazizombier.../ ”World War Z” har zombier som springer så fort att Usain Bolt skulle bli utslagen i försöksheatet.”

Jan-Olov Andersson, *En vanlig zombiefilm med ovanlig budget*, A9

Jämförandet med filmer hade en mindre subjektiv värdering inom de traditionella recensionerna. De nätbaserade var mer subjektiva och gjorde även grövre värderingar till varför en film var bra eller dålig i jämförelse med tidigare filmer:

Jämförandet med andra filmer kan jämföras med en annan värdering, som var att jämföra med ursprungsmaterialet. Jämförandet var vanligt i ett antal filmer. De filmerna hade den gemensamma egenskapen att de var baserade på böcker. Filmerna med ursprungsmaterial var: *Hobbit – Smaugs ödemark*, *The Hunger Games – Catching Fire* och *World War Z*.

Att se hur filmen förhöll sig till andra filmer av liknande genre eller hur filmen förhöll sig till en tidigare film kunde ses i 19 av de 57 recensionerna. Det här gjordes i 9 av de 20 recensionerna inom de traditionella medierna och 10 av de 37 nätbaserade recensionerna. Det medför att det var lite vanligare att jämföra filmer i de traditionella recensionerna. Av de tio filmerna var tre av filmerna efterföljare i en serie med filmer.

7.2.9 Filmernas värderingar och finkulturen

Det finns olika sätt i hur nätbaserade recensioner och hur de traditionella recensionerna tar upp värderingar i sina recensioner. Hos de nätbaserade finns subjektiva ändamål, där man koncentrerar sig på det personliga och det subjektiva området. De traditionella recensionerna är annorlunda. Här tar kritikerna upp objektiva ämnen som karaktärer, skådespelare och research.

Det fanns ett flertal värderingar som analysen visade var viktiga, men skillnaderna syntes tydligast inom den personliga reflektionen hos de nätbaserade recensionerna. Statistiken visar att 28 av de 37 nätbaserade recensionerna tog med någon form av personlig reflektion, som motsvarar 76% av alla recensioner från de nätbaserade recensionerna. Det personliga var fortfarande en stor del av de traditionella recensionerna, där motsvarande procent låg på 45%.

Istället blev research den mest utmärkande värderingen för de traditionella recensionerna, där tolv av de 20 recensionerna, det vill säga 60%, tog med något kring bakgrunden för filmen. Motsvarigheten till den siffran är nio av 37 av de nätbaserade recensionerna, som ger 24%.

Det man kan se utifrån värderingarna är att värderingarna är centrala hos både de nätbaserade recensionerna och de traditionella recensionerna. De skapar, från den kulturjournalistiska rollen en viktig bas för hur man ska kunna ge kunskaper till läsaren.

De nätbaserade recensionernas nära samband med den personliga reflektionen och de

traditionella recensionernas grundligare research speglar Bourdieus argumentation kring att de finkulturella anses vara de som har bättre kunskaper och mer bakgrund till vad hen kan uttrycka sig om. Då de traditionella recensionerna har mer fakta och mer bakgrund i sina recensioner liknar de traditionella recensionerna de finkulturella argumenten att de har mer att ge och förstår kulturen. Det finkulturella är inte essensen hos de nätbaserade recensionerna. Det viktigaste är att få säga sitt, och kunna argumentera om det. Tolkningen av vad som är rätt är upp till läsaren att säga.

Den nätbaserade recensionen saknar fortfarande samma grund som de traditionella recensionerna. Även om de nätbaserade kritikerna är inlästa inom filmens värld existerar skillnader på vad de nätbaserade kritikerna väljer att värdera och vad de traditionella kritikerna väljer att värdera.

7.3 Hur vill kritikerna övertyga i de nätbaserade recensionerna och traditionella recensionerna från filmerna 2013?

För att förstå hur kritikerna vill övertyga i sina recensioner analyserades recensionerna efter varje internetsajt och tidning. Här kommer de retoriska begreppen att tas upp, och hur de genom trovärdighet, argumentation och känsla använts för att övertyga i recensionerna.

7.3.1 Moviezine

Jämfört med Aftonbladets och DN:s recensioner var Moviezines recensioner mer känsloladdade. Moviezine recensioner berättade inte enbart om handlingen eller filmens omdöme, utan här fanns ofta cineastens egna funderingar till varför hen ville eller inte ville att läsaren skulle se filmen. De hade även ingen etablerad textmässig struktur och var betydligt mer varierad i utseendet. Även hos den retoriska strukturen syntes att det fanns skillnader i hur de strukturerade sina recensioner.

Ethosvärderingen uttrycks i häften av alla recensioner, och då på två sätt. Det ena var för att stärka kritikerns roll som kritiker för just den film hen valt att recensera. Det andra är att lyfta upp något inom filmens handling eller innehåll, och ge den en djupare värdering. Ett exempel på det senare alternativet kommer från recensionen Monica Z, där kritikern väljer att lyfta upp huvudrollsinnehavarens skådespeleri. Lyftet kommer först efter att recensionen har beskrivit skådespelerskans roll på ett positivt sätt (Jake Bolin, MZ6).

”Det blir väldigt snabbt uppenbart varför hon gör det. Blir det inte allra minst en Guldbaggenominering i huvudrollskategorin så ska jag genast omfamna rättshaverismen som livsfilosofi.”

Jake Bolin, Det svänger ordentligt, MZ6

Ethosvärderingen visade sig inte vara en viktig retorik, även om kritikerna själva ofta uttrycker sina egna åsikter. De gör det inte för att stärka sin egna auktoritet, utan för att med egna ord stärka den positiva eller negativa känslan som filmen ger dem.

Logosargumenten och logosbeskrivningarna får istället en mer betydande roll. Logosargumenten användes i samtliga recensioner och främst för att kunna argumentera, vilket var ett av huvudsyftena. Till skillnad från recensionerna i Aftonbladet eller DN skrev kritikerna på Moviezine mer argumenterande kring filmerna, och ifrågasatte även vissa delar. I recensionen kring Röjar Ralf skriver Lotta Zachrisson om hur bland annat handlingen försvinner i filmen Röjar-Ralf, när skaparna av filmen koncentrerat sig för mycket på alla andra detaljer. Det utvecklar hon genom att diskutera alla delar som filmen borde ha koncentrerat sig på:

”Det är som att Disney har lagt så mycket krut på detaljerna att man har glömt att titta på själva storyn, för den biter sig aldrig riktigt fast. Speciellt början känns seg medan det klickar loss en del mot slutet. Det saknas också ett riktigt engagemang för huvudkaraktärerna. Ralf känns mer drumlig medan Vanellope är så irriterande som hon försöker vara. Och även om röstskådisarna är som gjorda för att ge liv åt sina karaktärer gör de inget för att öka sympatin man har för dem.”

(Lotta Zachrisson, Disneys mest nyskapande och originella, MZ3)

Den tredje strukturen, pathosbeskrivningen, var också en stor grund för hur recensionernas argument var uppbyggda och pathosbeskrivningen togs upp i samtliga recensioner. I många fall började recensionerna med att ge en känsla för filmen för att

bygga upp en viss förväntan innan de fortsatte att diskutera förväntningarna. Pathos användes även, hos DN och Aftonbladet, för att avsluta recensionen och återskapa en ny känsla.

Pathos blev också en central del för att bygga en känsla eller tanke inför filmen. Olikt de traditionella medierna använder bland annat många *jag* för att anspela till vad kritikern kände när hen sett filmen. Och här vill då kritikern berätta att läsaren också kan få ta del av den känslan.

7.3.2 IMDb

IMDb:s recensioner var blandade i vad de ville uttrycka sig om och hur de ville övertyga. Det fanns det två mönster för hur de uttryckte sig. En del av recensionerna beskrev filmerna och skapade en pathoskänsla för varför filmen var värd att se. Det gjordes bland annat genom att ladda läsaren med positiva bilder att se fram emot. En annan del av recensionerna ville skriva en utformad kritik, där kritikern antingen kunde tycka om eller inte tycka om filmen. De här recensionerna använde till stor del logosargumentation blandat med pathosbeskrivningar och ethosvärderingar.

Strukturerna kring hur recensionerna hanterar ethosvärderingar, logosargument och pathosbeskrivningar skiljer sig. Skillnaderna kan ha berott på att författarna är många och det med all säkerhet inte har funnits någon mall för dem när recensionerna skrevs. Det gör att det är svårt att sammanfatta exakt hur IMDb:s recensenter gör.

Men bristen på sammanhållen struktur påverkar inte recensionernas argumentation. Olikt de traditionella medierna kan IMDb:s kritiker vara utförliga när de beskriver just varför läsaren bör hålla med hen om ens åsikter. Ethosvärderingen inom IMDb:s recensioner var mer benägna att inkludera varför läsaren borde tro på deras ord. Jediguitarguy skriver i sin recension *Even better than I hoped...* att han är en spelörd och ett stort Disneyfan i sin recension kring Röjar-Ralf (jediguitarguy, I8)

”Jag är en hardcore Disney fanatiker och var det även innan jag spelade mitt första videospel. Men jag måste vara ärlig, ibland förstår inte Disney. De ser en trend och en snabb vinstmakare och hoppar huvudstupa in även om de inte förstår det konceptet som de tacklar.”

jediguitarguy, *Even better than I hoped...* I8

Han går sedan efter introduktionen in på Disney som ett bolag, där bolaget har dåliga erfarenheter av spelvärlden. Han avslutar avsnittet med att åter bygga upp trovärdigheten till sina ord.

”Så, det får en att undra om de verkligen kan skapa rättvisa i något som inte är deras främsta roll. Videospel är inte Disneys starkaste sida (förutom de ovanliga fallen som Kingdom Hearts, som bara blivit så stort tack vare att de knappt har med spelet och dess produktion att göra). Tro mig, jag har spelat tillräckligt många billiga marketing/film i kombination/köp för ditt barn för att Disneys karaktärer är medspel för att veta vad jag pratar om.”

Ibid

En annan kritiker, iam_montoya, inleder i sin recension till Monica Z, *Great film about a Swedish Legend*: ”Jag gick från teatern med ett leende. Det är ovanligt för mig att se en bra film, men ännu mer ovanligt att jag ser en bra svensk film.” (iam_montoya, *Great film about a Swedish Legend*, I16).

Logosargumentationen var i många recensioner den centrala utgångspunkten, och här ville kritikern istället lyfta fram argumenten. Den här sortens argumentation baserades ofta på filmens innehåll.

Till exempel var Gravity en av de filmer som IMDbs kritiker inte höll med de svenska kritikerna om. De två mest negativa och högst rankade recensionerna kom båda från USA, och kunde beskriva utförligt vad filmen gjorde fel. Ett par av argumenten var exempelvis hur ologisk filmen är. Det var enligt kritikerna ofattbart att huvudkaraktären fått bli astronaut när hon kraschlandat alla simulationer på flygtesten. Det var ologiskt att hon överlever en krasch med en rymdfarkost, när hennes enda partner inte gör det. Det var konstigt att de två astronauterna, som skapat en nära relation fortfarande skulle använda sina formella titlar för att diskutera och prata med varandra (I4, I5).

Pathosbeskrivningen tas vanligen fram i stor utsträckning för de som väljer att beskriva något ur filmen. Ett sådant pathos kan exemplifieras i recensionen ”*Cinematically romantic, consistently situational and copacetic...*” där kritikern Sindre Kaspersen, skriver:

”Denna charmerande, humoristiska, musikalliknande och eleganta konversationslika drama, där hjärtat silas, som utspelas under den svenska sommaren under 2000-talet och där man börjar beblanda sig med fel sorts människor, ser hon smärtsamt hur den hon bryr sig om visa all sin uppmärksamhet för någon annan och där man blir så attraherad till denna nykomling att man nästan helt glömmet den som har varit där för en sedan barnsben drivs och förstärks av det övertygande berättandets struktur, substantiella karaktärsutvecklingen, rytmiska kontinuiteten, den svenska lyriken.../”
(Sindre Kaspersen, ”Cinematically romantic, consistently situational and copacetic...”¹¹)

Likt traditionella recensioner och Moviezines recensioner användes pathosbeskrivningar för att inleda och avsluta. Olikt de traditionella recensionerna fanns det inget specifikt mönster kring att det förhöll sig så. Många recensioner var rakt på sak kring vad de ville säga och kunde även inleda med ett logosargument eller ett ethosbyggande ställningstagande.

7.3.3 Aftonbladet

Aftonbladets recensioner hade säljande rubriker som: ”Banbrytande och visuellt makalös”, för Gravity, ”Otämjd Tarantino är skön Galenskap”, för Django Unchained eller ”Edda ger kött och blod åt Monica Z”, Monica Z (A2, A5, A6).

Recensionerna var strukturerade på ett sådant sätt att det ofta förekom en inledning, följt av filmens handling, en diskussion kring filmens handling och innehåll och ett avslut. Recensionernas mål skiljde sig. Det fanns inte alltid ett spikat syfte, utan syftet kunde skilja sig från att förklara varför filmen var fantastisk till att stå för varför filmskaparna borde ha tänkt om.

Ett sådant exempel skrev Jan-Olov Andersson för Django Unchained:

”Ingen nutida film har skapat ett eget filmuniversum i så hög grad som Quentin Tarantino, genom att inte bry sig om trender, vad som är politiskt korrekt eller smaklöst och lite over-the-top.”

Jan-Olov Andersson, Otämjd Tarantino är skön galenskap, A4

Ethos används främst i Aftonbladet för att värdera utifrån vad någon person i filmens produktion gör som lyfter upp filmens storhet. Ethosvärderingen används dock sällan,

och visade sig inte ha en större användningsområde än där kritikern ville kunna lyfta upp centrala personer.

Logosbeskrivningar och argumentationer fanns i samtliga av Aftonbladets recensioner. Språket användes neutralt, och hade sällan värdeladdade beskrivningar. Logos användes för att beskriva filmen, och ge grund för de argument som fördes i antingen logosargumentation eller pathosbeskrivning i recensionen:

”Felfinnare gör sig icke besvär, för de kan hitta hur många fel som helst när det gäller kronologi, årtal och sådant. Peter Birro (manus) och Per Fly (regi) har tagit rejäla artistiska friheter när det gäller Monica Z:s liv. Alltihop – uppväxten som ensamstående ung mor och växeltelefonist i Hagfors i Värmland, flytten till Stockholm, chansen att uppträda i New York, artistsuccéer och enstaka fiaskon, livet med filmregissören Vilgot Sjöman en stor villa där det ständigt hölls stora fester – har komprimerats till bara några år. Sålunda åldras aldrig Monica Z:s dotter.”

Jan-Olov Andersson, Edda ger kött och blod åt Monica Z, A6

Ett annat exempel på när de retoriska begreppen blandas i en recension kommer från Emma Grav Munthes recension *Ingen drabbas ens av en baksmälla...* Hon inleder sin recension med en kort pathosinledning. Sedan kommer handlingen, som enbart beskriver filmen utan att sätta värderingar. Det följs av ett informerande logos, där filmen tas upp i sin helhet. Istället följer ett mer logosgrundat argument att filmens koncept har försvunnit i och med att filmskaparna tappar mer och mer av det som gjorde den första filmen bra (A4).

Pathosbeskrivningar fanns också med i samtliga recensioner. Att pathosbeskrivningen var vanlig betyder att det ansågs viktigt att skapa en stämning för filmen och dess innehåll. Pathos användes i inledningen, men pathosbeskrivningen hade generellt fyra syften: att vävas in i inledningen, att skapa en viss förväntan, att vävas mellan logosargumenten för att bygga upp argumenten eller för att avsluta recensionen. Pathosbeskrivningarna användes som en mall för hur recensionerna i stort byggs upp för att fånga och hålla fast läsarens intresse.

Ett exempel på en inledning:

”De som tyckte om ”En oväntad resa” lär inte bli besvikna på ”andra delen i Peter Jacksons trilogi. Och de som blev besvikna på den första filmen, kan bli positivt överraskade.”

Karolina Fjellborg, Tajtare, mörkare och maffigare hobbitfilm, A7

Ett exempel på en avslutning:

Mårlind/Stein, med erfarenhet från Hollywood, har äntligen fått ett manus som matchar deras berättarbegåvning. Och som det går loss. Glöm allt som heter vardagsrealism. Här kan en GAIS-supporter på flykt undan Blåvitt-hulliganer gömma sig... ja ni får själva se. Här kan en bro i Göteborg leda ända till Rio de Janeiro. Här kan en tågresa över Öresundsbron samtidigt vara både nutid och 1960-tal.”

Jan-Olov Andersson, Slår det mesta som skådats i svensk film, A1

7.3.4 Dagens Nyheter

Recensionernas innehåll hos DN återgav filmens handling, för att senare kunna diskutera filmens innehåll utifrån andra aspekter. Skillnaden för DN i jämförelse med andra recensioner var att de också kunde återspegla andra kvalitéer än bara filmens kvalité. Ett exempel är Johan Cronemans recension *Ödesmättad färd mot drakberget*. Han börjar sin diskussion kring dvärgarna med att ta upp dvärgarnas karaktäristiska

metafor till judarna:

”Om du redan i filmens första scen fastnar i föreställningen att dvärgarna (och detta har Tolkien själv tillsatt) är en metafor för judar och att deras krossade dröm om Erebor heter Israel, blir det inte helt lätt att tänka om. Man fastnar tveklöst i att av bara farten spä på, fylla ut, fylla i”

Johan Croneman, Ödesmättad färd mot drakberget, DN7

Han fortsätter sedan i en djupare analys av originalförfattaren Tolkien och hur han fick sin inspiration från verkliga händelser:

”Tolkien gjorde sina första litterära försök på ett militärsjukhus, efter den mänskliga katastrofen i Somme 1916, efter slakten, efter en krigspsykos, efter den fruktade skyttegravsfebern. Han såg med avsky på den totalitära diktaturernas framväxt i Europa, han föraktade Hitler och nazisterna – att läsa Tolkien utan den bakgrunden låter sig säkert göras, men det är ingen läsning jag skulle lita på.”

Ibid

DN, liksom Aftonbladet, strukturerade sina recensioner utifrån en inledning, handling, diskussion kring filmens handling och ett avslut.

Det fanns tre sätt som ethosvärderingen användes i DN:s recensioner. Den ena var att kritikern nämnde något om sig själv. Det här var en reflektion till vilken bakgrund kritikern hade för att skriva sin recension (DN5, DN7). I recensionerna blev den grunden sedan en diskussion om filmens logosargumentation och innehåll. Det andra var att ethosvärderingen användes för att stärka filmens innehåll utifrån vad filmen i sig presenterade eller från något som filmen hade gjort. Det tredje ethos förekom bara i en av recensionerna och syftade på att värdera filmen efter den genre som filmen utspelas i.

Kritikerna för DN var mer benägna att väva samman sina ethos-, logos- och pathosargument. Logosbeskrivningarna och argumenten stod bland annat för att berätta handling, och att diskutera filmen. Mellan logosargumenten fanns ofta stödande reflektioner utifrån ethosvärderingar eller pathosbeskrivningar. Ett sådant exempel kan tas från filmen LasseMajas detektivbyrå – von Broms hemlighet och presenteras här genom att visa de delar som fanns med:

Filmens recension börjar med en ethosvärdering, där filmens genre värderas. Den fortsätter in i logosbeskrivning där filmen tas upp i en diskussion kring vilken genre den har. Beskrivningen följs av ett kort pathosstycke, för att skapa stämning från den föregående diskussionen. Recensionen fortsätter in i att bygga ett logosargument, för att här diskutera handlingen och återgår igen till att bygga upp känslor med pathos. Här vill kritikern få in tomheten i filmens handling och att det finns något som saknas. Filmens recension övergår igen i ett logosargument för att prata om varför filmens koncept inte lyckas och vinklas åter för att få en att känna att konceptet är gammalt (DN10).

7.3.6 Recensionernas analys utifrån Bourdieu

När Bourdieu diskuterade finkultur menade han att det är de intellektuella och kunnande som skapat värdegrunder och att deras utbildning och bakgrund bestämmer hur kulturellt bildade de tycks vara. I en stor del av recensionerna återspeglades det i skillnaderna som finns bland de traditionella recensionerna och de nätbaserade recensionerna. Jan-Olov Andersson tar exempelvis upp filmens produktion och svårigheter nät har recenserat filmen Monica Z:

”Den här typen av filmbiografier är inte så vanliga i svensk film. Dels är det väl inte så många livsöden som finansörerna tror intresserar en stor publik. Det är dyrt att återskapa forna tider. Och det är svårt att komprimera en persons hela liv.”

Jan-Olov Andersson, Edda ger kött och blod åt Monica Z, A6

Ett exempel när den nätbaserade kritikern inte visste mycket om filmens ursprung eller bakgrund kan tas från stensson och hans recension *Chronology?*:

”Men manuset om hennes liv utanför scenen är melodramatiskt på medelmåttligt sätt. Kronologin är konstig. 15 år passerar och hennes dotter åldras inte och inget nytt tillsätts i filmmyten kring denna självbrinnande artist och hennes själ.”

stensson, *Chronology?* 18

Bourdieu menade däremot inte att det enbart var de kulturvetande som skulle ha rätt. Men de nätbaserade recensionernas argument bygger på vad personen själv tycker. På grund av att de var personliga och bygger på personliga argument är det svårt att framställa dem utifrån den finkulturella delen som Bourdieu beskriver när han argumenterar för vilka som har finkulturella arv och vilka som inte har finkulturella arv. Eftersom inte alla nätbaserade recensioner bygger upp sina recensioner på logosargument finns det inte samma argumentationsbas som de traditionella recensionerna använder sig utav och deras innehåll visar inte alltid att de är inlästa på ämnet. De nätbaserade recensionerna observerar och analyserar istället filmens innehåll.

Med andra ord blir den nätbaserade filmrecensionen en fråga om smak. Vilket skulle då bli att föredra? Det kan inte besvaras i studien, men det finns två vinklar ur Bourdieus tankar.

Det som går att säga är att de två recensionsformerna nätbaserad recension och traditionell recension har två skilda intressen, som syns genom Bourdieus begrepp. Den ena är finkulturen, som syns hos de traditionella medierna med sin mall, sina förhållningssätt och sin inriktning som syftar till information. Här kommer finkulturen in genom att de traditionella recensionerna är mindre subjektiva och ibland objektiva till sina värderingar, de har en tydlig struktur och bygger upp sina argument genom den kulturella kännedomen. Den kulturella kännedomen syntes tydligast hos DN, som kunde använda sina logosargument genom att ta upp de kulturella aspekterna eller mer djupt reflekterande aspekterna av filmen och dess bakgrund.

De traditionella recensionerna visar större tendenser till att behålla ett vårdat språk och att använda sig av både positiva och negativa argument. Tendenserna återspeglar det som tidigare skrivits om journalistiken och kulturjournalistens roll.

Det andra är de nätbaserade databaserna, som syftar till att kunna diskutera och argumentera för filmens sak, utifrån vad publiken tycker. Där finns ingen speciell struktur eller uppbyggnad för hur de ska recensera, utan det är upp till var och en av kritikerna.

Det blir då viktigt att se på Bruns resonerade kring nätets intressen. Olikt Bourdieus kulturskildringar visade de nätbaserade kritikerna ett mer avskalat förhållande till sina filmer och recensioner. De var oftare mer rakt på sak om vad de ville få fram, hade mindre beskrivning och mer argumentation. De byggde upp sina recensioner med att självständigt utforska vad de vill säga om filmen. Deras argumentation förhöll sig till det som Bruns diskuterar om att man som sändare också blir delaktig. Recensionerna

skrivs inte för att vara informativa, utan för att vara argumenterande, och kunna få respons av andra genom hur läsarna kan relatera till dem.

8. Resultat

I den här delen kommer resultatet av analysen att presenteras efter de tre frågeställningarna som studien baserats på.

I vilken utsträckning förekommer nätbaserad och traditionellt filmkritik utifrån de populäraste filmerna 2013?

Frågan om utsträckning fick besvaras enbart efter de nätbaserade recensionerna, eftersom de traditionella recensionerna var svårare att kategorisera.

När det gäller den nätbaserade filmkritik är att det är ett samband mellan en films popularitet och vad som skrivs kring dem. Det är tydligt när det jämförs med hur många som såg dem och hur mycket som sedan kommenterades och skrevs om dem.

En del av filmerna skiljer sig från detta mönster. Ett exempel är Monica Z, som var den tredje mest sedda filmen hos den svenska biopubliken, men hade en låg kommentarsstatistik var låg.

Det som statistiken visar är att det finns engagemang kring att diskutera film, men det finns även de filmer som bryter mot mönstret. Det finns också, eftersom kommentarerna hos IMDb kan rankas, intressen av att delta kring kommentarerna som Bruns *Fluid Heterarchy*, *Ad Hoc Meritocracy* beskriver.

Vad och i vilken utsträckning uttrycks filmkritik i nätbaserade och traditionella recensioner från filmerna 2013?

Flera av de värderingar som togs upp var vinklade utifrån de nätbaserade recensionernas subjektiva omdömen respektive de traditionella recensionernas mindre subjektiva och objektiva ställningar. Omdömena var extra tydliga inom värderingarna av karaktärer, regi, huvudroll och skådespelarna. Handlingen kunde hos de nätbaserade till majoritet ses ut ett subjektivt perspektiv, men även objektivt.

Det skillnader som kunde utläsas ur analysen var vanligare hos de nätbaserade recensionerna att diskutera den personliga reflektionen. Det kan man exempelvis se genom att 28 av de 37 recensionerna tog upp en personlig reflektion. Den procentuella mängden blev 76% av alla recensioner som skrevs på internet. Den jämförande siffran var att nio av 20, det vill säga 45% av de traditionella recensionerna tog upp en personlig reflektion.

Den värdering som skiljer dem åt är den research, det vill säga bakgrundsforskning, som gjordes. Endast tio av 37 recensioner av de nätbaserade tog med research. Det motsvarar i snitt 27%. Hos de traditionella recensionerna var motsvarande antal tolv av 20, det vill säga 60%.

Karaktärerna var också ett ämne som togs upp och hade en stark ställning bland de traditionella recensionerna. Trots det var inte textmängden större hos de traditionella recensionerna än hos de nätbaserade recensionerna.

19 av de 57 recensionerna valde att jämföra filmen i recensionen med en tidigare film ur samma filmserie eller med en film i en liknande genre.

De nätbaserade recensionerna reflekterar ett intresse av att man som läsare vill läsa vad andra tycker om filmen. Det syns i samband med Bruns tankar av att det sker ett utbyte på nätet av vad läsaren och kritikern anser. De nätbaserade recensionernas personliga reflektioner skiljer sig samtidigt från de definitioner som Bourdieu ger av finkultur. De traditionella recensionerna, främst DN, blir fortfarande mer kulturellt förknippade då de tar med research och är mindre subjektiva eller objektiva i sina recensioner.

Hur vill kritikerna övertyga i de nätbaserade recensionerna och traditionella recensionerna från filmerna 2013?

Den övergripande rollen hos filmrecensionerna är att förklara om en film är bra eller dålig och i de nätbaserade recensionerna är det speciellt viktigt att förklara varför den är bra eller dålig. Olikt de nätbaserade kan istället de traditionella koncentrera sig på handlingen och bakgrunden till filmen.

Moviezine har en känsloladdad beskrivning och argumentation. Här lyfts kritikerns åsikter fram, främst bland logosargument eller pathoskänslor. IMDb har ett blandat sortiment med recensioner, där ethos inte alltid är en övergripande argumentationsform, även om den existerar och används. Det kritikern på IMDb gör är att använda sig av logosargument för att kunna lyfta fram varför de anser att filmen är bra eller dålig, eller att beskriva filmen utförligt genom en pathosbeskrivning. Hos IMDb:s kritiker finns också ett friare språk.

Det fanns ingen gemensam struktur för hur kritikerna inom nätbaserade recensioner ville föra fram sina argument. I vissa recensioner kunde hela recensionen byggas upp enbart med logosargument och en del recensioner byggdes upp helt av pathosbeskrivningar. I majoriteten fanns dock en blandning av logosargument, pathosbeskrivningar och ibland ethosvärderingar. Logos- och pathosbeskrivningar var dominerande inom de nätbaserade recensionerna, men inte lika dominant som hos de traditionella.

De traditionella medierna, som DN och Aftonbladet gör det genom en mall, de beskriver en film genom logosperspektiv, där syftet är att ge fakta. De tar även med logosargument för att kunna argumentera för aspekter kring film och vad filmens innehåll gör bra eller dåligt. Deras ordval är däremot mindre laddade och brukar till att hålla en neutralitet. Här hade samtliga recensioner både logosargument eller beskrivningar och pathosbeskrivningar.

Hos de traditionella recensionerna hade samtliga både logosargument och beskrivningar och pathosbeskrivningar. Det fanns då alltid med logosargument eller beskrivningar och pathosbeskrivningar i varje text.

Bourdieu's begrepp till finkultur går hand i hand med de traditionella recensionerna då de är beskrivande och har en tydlig struktur. Det man får analysera av de retoriska begreppen blir då vad Bruns säger.

Det som de nätbaserade recensionerna visar är att de har en annan stil att få ut sina argument än de traditionella. De går, jämfört med de traditionella recensionerna, rakt in på argumenten. De väljer att ta upp sin diskussion utan en specifik struktur, där de istället bjuder in läsaren att bedöma vad hen tycker. Det efterliknar Bruns tankar kring att man som skribent har ett utbyte med läsaren, som ständigt utvecklas.

9. Slutdiskussion

Att analysera filmkritik baserat på recensioner har under tidigare studier visat sig vara ett svårstuderat område, där många lösa slutsatser måste dras. På det sättet måste jag hålla med om att filmrecensionerna är svåra att sammanfatta eftersom de skrivs utifrån olika källor och olika skribenter. Därför finns det ofta inte en generell punkt som innefattar hur en recension ska se ut. Det jag fann inom de nätbaserade recensionerna var att de saknade någon gemensam struktur.

När man tittar på hur recensioner tas upp i olika typer av medier får man en ganska utförlig mängd av recensioner. Söker du efter en film som Gravity på internet får du upp en stor mängd material, och över ett halvår senare växer materialet. Ett sådant exempel upptäckte jag när jag behövde titta på statistik kring mängden kommentarer, bara för att inse att statistiken förändrades konstant. Det finns även fler betydande sidor, som rottentomatoes och Youtube, som inte togs upp i studien som kanske hade kunnat förändra studien. Det finns även specifika filmbloggar, som likt kritiker, granskar filmens innehåll och recenserar dem.

Kommer man då in i filmrecensionernas innehåll kan man undra hur de hade kunnat se ut om det tillkommit mer material. Den svåraste slutsatsen att dra var vad som specifikt kunde sägas om de nätbaserade recensionerna. I flera fall, inom både värderingar och systematiken, kunde de nätbaserade recensionerna se väldigt annorlunda ut. Det medförde svårigheter i hur recensionerna skulle tolkas. Ett annat problem var den retoriska grunden. I några fall fanns det stycken ur de nätbaserade recensionerna, främst ur recensionerna på IMDb, som hade olika betydelsegrunder inom främst retoriken. Det skapade problem för analysen, för hur skulle det vara?

Ett annat samband som jag gjorde i studien var den starka kopplingen till tidigare filmer. Tre av filmerna var fortsättningar av andra filmer och många av filmerna diskuterade filmens samband med andra filmer i samma genre. Hos de tre filmer som var fortsättningar tog sju av de 18 möjliga recensionerna upp jämförelsen mellan den nya och den gamla filmen. Främst var det här vanligt hos de nätbaserade recensionerna. Det fanns andra värderingar som inte togs upp i den här studien, som manus, där 15 recensioner nämnde manuset och filmens teknik och effekter, som fanns i 13 recensioner. De andra värderingarna uteslöts av anledningen att de inte tycktes vara lika viktiga då de inte var så vanliga.

Hade jag studerat andra filmer hade resultatet kanske sett annorlunda ut. Men som jag nämner i metodkapitlet, finns det alltid problem hos kvantitativa studier och de urval som görs.

Kanske hade resultatet sett annorlunda ut om filmerna valts utifrån andra kategorier. Men eftersom syftet var att se sambanden hos de mest sedda filmerna 2013, kunde inte även fortsättningsfilmerna uteslutas.

9.1 Förslag till vidare forskning

Det går inte genom studien att beskriva hur skribenterna tänkte när de skrev. Man kan, genom att läsa deras recensioner, förstå deras utgångspunkter och vad de vill få fram. Men det går inte att förstå varför de väljer de här punkterna, hur de tänker när de strukturerar och hur de tror att läsaren kommer att tänka när de läser recensionen.

Utifrån mitt resultat kunde jag se att det fanns en ganska annorlunda retorisk koppling till nätbaserade recensioner, som inte följde den generella traditionella strukturen. Det hade, som tips till vidare forskning, varit intressant att se hur kritikerna tänker när man skriver recensionen, och hur läsarna uppfattar strukturen. Det fanns inte tid, med innehållsstudien att även göra intervjuundersökningar. Vad en recension säger är en sak, men hur den uppfattas är en annan.

I och med att det kulturjournalistiska inte tycks ha stor prioritering skulle det behövas material för den genren av journalistisk forskning. Det finns för lite forskning inom kulturjournalistik. Framför allt inom den nätbaserade forskningen. När jag sökte information kring filmkritik publicerades det enbart utifrån de traditionella recensionernas perspektiv och uppbyggnad och det var det jag kunde göra studien och jämföra med.

En sista punkt att ta upp i diskussionen är värderingar. I studiens början kunde jag se att det fanns grundläggande skildringar kring hur värderingar skrevs hos de nätbaserade och traditionella recensionerna. Det här var något jag inte kunde fortsätta att gräva djupare i. Jag fann en stor mängd material inom recensionerna som hade varit väl värt att fortsätta analysera på.

Då värderingarna i texter kan kopplas till många saker som makt och kön är det en viktig del för andra forskningsområden.

Källhänvisning:

Litterära källor

Allan, Nick (2012) *Colorado Batman suspect James Holmes charged with 24 counts of murder*, The Telegraph, publicerad: 2012-07-30, hämtad 2014-04-09
<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/northamerica/usa/9439153/Colorado-Batman-suspect-James-Holmes-charged-with-24-counts-of-murder.html>

Altman, Rick (1999) *Film/Genre*, St Edmindsbury Press, Great Britain

Arping, Åsa & Jansson, Mats (2008) *Kritikens dimensioner, Festskrift till Tomas Forser*, Brutus Östlings Bokförlag Symposion, Stockholm

Bergström, Love (2011) *Filmrecensionen och sifferbetyget- en analys av sifferbetygets textpåverkan i Dagens Nyheter*, Institutionen för kommunikation, medier och it, Södertorns högskola.

Blom, Stefan (2007), *Vad handlar det om- referensbindning och innehåll i filmrecensioner*, Institutionen för humaniora, Mälardalens högskola

Bourdieu, Pierre (1984) *Distinction, A social critique of the judgement of taste*, Routledge & Kegan Paul, London, Melbourn and Henley

Bourdieu, Pierre (1991) *Kultur och kritik*, Bokförlaget Daidalos AB, Göteborg

Bourdieu, Pierre (1998) *Om televisionen*, Brutus Östlings Bokförlag Symposium, Stockholm/Stenhag

Brunick, Paul (2010) *The Living and the Dead, online versus old school: time to debunk the myth*, Film Comment, vol 46, 36-39

Doherty, Thomas (2010) *The Death of Film Criticism*, Dissent, vol 56, vol 25, 10-11

Esaiasson, Peter med flera (2011) *Metodpraktikan*, Nordstedt Juridik AB, Vällingby

Forser, Tomas (2002) *Kritik av Kritiken*, Bokförlaget Anthropos AB, Gråbo

Fröberg, Johan (2013) *Statistikrapport 2013-12, December och helåret 2013*, Filminstitutet,
<http://www.sfi.se/Documents/Statistik/M%C3%A5nadsrapporter/2013/2013-12%20December%20och%20hel%C3%A5r%202013.pdf>

Hadenius, Stig, Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela (2011) *Massmedier, Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*, Ekerlids förlag, Stockholm

Karlberg, Karin & Mraal, Birgitte (1998) *Heder och påverkan, Att analysera modern retorik*, Bokförlaget Natur & Kultur, Stockholm

Melin, Margareta (1991) *Arbetsrapport Nr. 14, Från kulturteori till journalistkultur, en litteraturöversikt för diskussionerna kring kulturbegreppet*, Institutionen för journalistik

och masskommunikation, Göteborgs Universitet

Nemert, Elisabet & Rundblom, Gunilla (1994) *Filmboken, Analys Filmhistoria*, Bokförlaget Natur & Kultur, Stockholm

Strömbäck, Jesper (2009) *Makt, medier och samhälle*, SNS Förlag, Stockholm

Taylor, Charles (2011) *The problem with film criticism*, Chronicle of Higher Education, vol 58, 81-85

Tranbäck, Gustav (2013) *Filmkritik, en genre på fall*, Institutionen för mediastudier JMK, Stockholms Universitet

Vernerdotter, Frida (2012) *Filmvanor och attityder, resultat från Som-undersökning 2011*, SOM institutet, Göteborgs universitet

Weibull, Lennart med flera (1991) *Svenska journalister, Ett gruppporträtt*, Tidens förlag, Stockholm

Övriga källor:

About IMDb, IMDb, hämtad 2014-05-04 <http://www.imdb.com/pressroom/>

Dunefors, Alexander, Moviezine, publicerad 2012-01-01, hämtad 2014-05-04 <http://www.moviezine.se/artikel/11591>

Gustafsson, Fredrik, Filmkritik, Filmforum (my old Swedish filmblog) publicerad: 2006-06-19, hämtad:2014-05-21 <http://film-forum.blogspot.se/2006/06/filmkritik.html>

Gustafsson, Fredrik, filmkritik och debatt därom, Filmforum (my old Swedish filmblog) publicerad: 2009-02-24, hämtad:2014-05-21 <http://film-forum.blogspot.se/2009/02/filmkritik-och-debatt-darom.html>

Om Kritiker.se, hämtad 2014-05-19 <http://www.kritiker.se/>

Om Aftonbladet, hämtad 2014-05-14 <http://www.kvallstidningarna.se/aftonbladet/om-aftonbladet>

Om Dagens Nyheter, hämtad 2014-05-14 <http://www.dn.se/diverse/diverse-hem/om-dagens-nyheter/>

Om Moviezine, hämtad 2014-05-06 <http://www.moviezine.se/om-moviezine>

A1, Andersson, Jan Olov, Slår det mesta som skådats i svensk film, Aftonbladet, publicerad 2013-07-19, s14

A2, Andersson, Jan Olov, Banbrytande och visuellt makalös, Aftonbladet, publicerad 2013-10-25, s 14

A3, Peterson, Jens, Färgstarkt äventyr, Aftonbladet publicerad 2013-02-08, s17

- A4, Grav Muthe, Emma, Ingen drabbas ens av en baksmälla... Aftonbladet, publicerad 2013-05-31 s12
- A5, Andersson, Jan Olov, Otämjd Tarantino är skön galenskap, Aftonbladet, publicerad 2013-01-18, s12
- A6, Andersson, Jan Olov, Edda ger kött och blod åt Monica Z, Aftonbladet, publicerad 2013-09-13, s16
- A7, Fjellborg, Karolina, Tajtare, mörkare och maffigare Hobbitfilm, Aftonbladet, publicerad 2013-12-13 s16
- A8, Andersson, Jan Olov, Uppskruvat och ovanligt originellt, Aftonbladet, publicerad 2013-11-20 s29
- A9, Andersson, Jan Olov, En vanlig zombiefilm med ovanlig budget, Aftonbladet, publicerad 2013-07-12 s14
- A10, Peterson, Jens, Charmig detektivhistoria, Aftonbladet, publicerad 2013-10-18, s14
- DN1, Lindblad, Helena, En dröm om vad kärlek kunde va', Dagens Nyheter, publicerad 2013-07-19 s10
- DN2, Gezelius, Kerstin, Närkontakt med rymden ger oss hopp, Dagens Nyheter, publicerad 2013-10-25, s14-15
- DN3, Croneman, Johan, Kaos i spelvärlden. Gullig och välment moralpredikan, Dagens Nyheter, 2013-02-08 s15
- DN4, Croneman, Johan, Terdhe gången gillt. Sista stora baksmällan med gänget, Dagens Nyheter, publicerad 2013-05-31 s19
- DN5, Strage, Fredrik, En pungspark mot rasismen, Dagens Nyheter, publicerad 2013-01-18 s14
- DN6, af Geljerstam, Eva, Monica Z i ljus och mörker, Dagens Nyheter, publicerad 2013-09-13 s14
- DN7, Croneman, Johan, Ödesmättad färd mot drakberget, Dagens Nyheter, publicerad 2013-12-13, s10
- DN8, Lindblad, Helena, Rebellblodet kokar. Vinnarpar manar till revolutionen, Dagens Nyheter, publicerad 2013-11-22 s15
- DN9, Blomkvist, Mårten, Zombiefilm vågar inte ta ut svängarna, Dagens Nyheter, publicerad 2013-07-12 s10
- DN10, Blomkvist, Mårten, Stelt och trevande med dammig doft av 40-tal, Dagens Nyheter, publicerad 2013-10-18 s15
- I1, Sindre Kaspersen, ”Cinematically romantic, consistently situational and

copacetic...”, IMDb, publicerad: 2014-02-17, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt2429292/reviews?ref_=tt_ql_8

I2, pontus-jernstrom, This is a great movie, and for Hellström's fans, this is heaven, IMDb, publicerad 2013-07-21, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt2429292/reviews?ref_=tt_ql_8

I3, stensson, Gothenburg godes emotional, IMDb, publicerad 2013-07-25 ,hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt2429292/reviews?ref_=tt_ql_8

I4, tcara111, Gravity is Weightless, IMDb, publicerad 2013-10-06, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1454468/reviews?ref_=tt_ql_8

I5, BKTrayner, Lost in Space, IMDb, publicerad 2013-10-08, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1454468/reviews?ref_=tt_ql_8

I6, vikascoder, Great Visuals, Weak Script overall, IMDb, publicerad 2013-10-04, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1454468/reviews?ref_=tt_ql_8

I7, AsereneRedDragon, Fantastic!, IMDb, publicerad: 2012-11-02, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1772341/reviews?ref_=tt_ql_8

I8, jediguitarguy, Even better than I hoped... IMDb, publicerad: 2012-10-26, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1772341/reviews?ref_=tt_ql_8

I9, Drew St. Pierre, BRILLIANT! The best animated film of the year!, IMDb, publicerad 2012-11-02, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1772341/reviews?ref_=tt_ql_8

I10, rrrrusty, A waste of time, IMDb, publicerad 2013-05-25, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1951261/reviews?ref_=tt_ql_8

I11, Troy_Campbell, Almost completely humourless, IMDb, publicerad 2013-05-24, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1951261/reviews?ref_=tt_ql_8

I12, Michael_Elliot, One of the Laziest Comedies in Recent Memory, IMDb, publicerad 2013-05-23, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1951261/reviews?ref_=tt_ql_8

I13, DonFishies, Brutally hilarious and quite messy, but a total blast from start to finish, IMDb, publicerad: 2012-12-23
http://www.imdb.com/title/tt1853728/reviews?ref_=tt_ql_8

I14, Mariya brock, Lover it! It's a hit. IMDb, publicerad: 2012-12-26, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1853728/reviews?ref_=tt_ql_8

I15, arnieiam, Taratino-gasm!, IMDb, publicerad: 2012-12-26, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1853728/reviews?ref_=tt_ql_8

I16, iam_moriya, Great film about Swedish Legend, IMDb, publicerad: 2013-10-09, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt2112206/reviews?ref_=tt_ql_8

I17, Sindre Kaspersen, "Revering, life-affirming and acclaiming...", IMDb, publicerad: 2014-01-27, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt2112206/reviews?ref_=tt_ql_8

I18, stensson, Chronology?, IMDb, publicerad: 2013-10-06, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt2112206/reviews?ref_=tt_ql_8

I19, tiotr_tloz, Decent fantasy-action slightly inspired by the Hobbit, IMDb, publicerad: 2013-12-12, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1170358/reviews?ref_=tt_ql_8

I20, H K Fauskanger, The word you're looking for is reimagining, IMDb, publicerad: 2013-12-11, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1170358/reviews?ref_=tt_ql_8

I21, lornloxor, The Desolation of CGI - the Hobbit trilogy continues to disappoint, IMDb, publicerad: 2013-12-11, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1170358/reviews?ref_=tt_ql_8

I22, Arthur Ribeiro, Let the flames begin..., IMDb, publicerad: 2013-11-16, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1951264/reviews?ref_=tt_ql_8

I23, Pink Ink, Badly directed with poor dialogue, IMDb, publicerad: 2013-11-25, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1951264/reviews?ref_=tt_ql_8

I24, khushboo agrawal, Boring ***yawn*** Good ratings a mystery!, IMDb, 2013-11-29, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt1951264/reviews?ref_=tt_ql_8

I25, foster-ni, A Very Puzzling Missed Opportunity, IMDb, publicerad: 2013-06-24, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt0816711/reviews?ref_=tt_ql_8

I26, fca182, Light, family friendly and internationally marketable. IMDb, publicerad: 2013-06-19, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt0816711/reviews?ref_=tt_ql_8

I27, burkay-ozturk, This is not a movie, it's a special demo with no plot, IMDb, 2013-06-23, hämtad 2014-04-29
http://www.imdb.com/title/tt0816711/reviews?ref_=tt_ql_8

I28, IMDb, Lassemajas detektivbyrå – von Broms hemlighet,
http://www.imdb.com/title/tt3276390/?ref_=fn_al_tt_3 hämtad 2014-04-29

M1, Vanhatalo Birro, Jonna, Musikalisk mumsbit, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/kann-ingen-sorg>

M2, Vanhatalo Birro, Jonna, Fantastisk svindlande underhållning, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/gravity>

M3, Zachrisson, Lotta, Disneys mest nyskapande och originella, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/wreck-it-ralph>

M4, Dunefors, Alexander, Festen är över, ni kan gå hem nu, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/baksmallan-del3>

M5, Zachrisson, Lotta, Så snyggt och coolt att det osar, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/django-unchained>

M6, Bolin, Jake, Det svänger ordentligt, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/monica-z>

M7, Bolin, Jake, Ett stycke rejält underhållande filmäventyr, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/the-hobbit-2>

M8, Bolin, Jake, Samma lika fast mera, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/catching-fire>

M9, Vanhatalo Birro, Jonna, Ruskigt rafflande när Pitt möter zombies, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/world-war-z>

M10, Vanhatalo Birro, Jonna, Nymodigheter och krystade skämt förstör, Moviezine hämtad: 2014-04-27
<http://www.moviezine.se/film/lassemaja-von-broms-hemlighet>

Bilaga 1 Analysschemat

Steg 1.

Få fram hur filmkritik tas upp på nätet, respektive de traditionella medierna genom att se på hur mycket som skrivs om dem. Det görs på två sätt.

För det första behöver kritiken urskiljas, vad är kritik hos vad. På internet syns kritik genom kommentarer eller recensioner.

I traditionella recensioner syns kritik genom recensioner, men hur förhåller sig andra artiklar till det. Svårt att svara på.

Steg 2.

Gå in på den andra frågeställningen. Skriv ut samtliga recensioner, och ta ut alla värderingar som recensionerna tar fram. Värderingar uppvägs genom vad kritikern vill diskutera. Varje recension lästes minst tre gånger för att säkerställa att värderingarna för recensionerna stämde överens med varandra.

Steg 3.

Sammanfatta värdena och se hur de förhåller sig.

Steg 4.

Markera Ethos, Logos och Pathos med var sin färg, efter hur recensionerna byggs upp. Likt steg 2, lästes samtliga recensioner ett par gånger för att säkerställa att ethos, logos och pathos tolkats rätt.

Steg 5.

Sammanfatta de olika retoriska grupperna efter varje mediekälla.